

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขต
จังหวัดภาคกลาง

FACTORS AFFECT THE HOUSEHOLD ACCOUNTING OF
HANDICRAFTS GROUP IN CENTRAL REGION

แสงเดือน อยู่เกิด
SAENGDUEAN YUKERD

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

FACTORS AFFECT THE HOUSEHOLD ACCOUNTING OF
HANDICRAFTS GROUP IN CENTRAL REGION

SAENGDUEAN YUKERD

INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIRMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ACCOUNTANCY SCHOOL OF ACCOUNTANCY
SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2019
COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่ม
ศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง

FACTORS AFFECT THE HOUSEHOLD ACCOUNTING
OF HANDICRAFTS GROUP IN CENTRAL REGION

นักศึกษา

แสงเดือน อยู่เกิด รหัส 62500649

หลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

คณะ

บัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ดร.ชลิต ผลอินทร์หอม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สาระพัด)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

.....กรรมการ

(ดร.ชลิต ผลอินทร์หอม)

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม อนุมัติให้ับการศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณบดีคณะบัญชี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)

วันที่ 25 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2569

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปิน หัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
คำสำคัญ	การจัดทำบัญชีครัวเรือน/ ปัจจัยการจัดทำบัญชีครัวเรือน
นักศึกษา	แสงเดือน อยู่เกิด รหัส 62500649
อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ดร.ชลิต ผลอินทร์หอม
หลักสูตร	บัญชีมหาบัณฑิต
คณะ	บัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง และเพื่อเป็นการหาแนวทางในการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการธุรกิจชุมชนผู้ผลิตและจำหน่ายกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในภาคกลาง จำนวน 334 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม และรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน อยู่ในระดับมาก สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม ด้านความสามารถในการชำระหนี้ และด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และพบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง และด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สามารถสำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างสูง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรรยาศักดิ์ คณบดีคณะบัญชี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สารพัด ประธานกรรมการค้นคว้าอิสระ ดร.ประเวศ เพ็ญภูมิกุล กรรมการค้นคว้าอิสระ และ ดร.ชลิต ผลอินทร์หอม อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ตลอดจนชี้แนะแนวทาง เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.ธนกร ติรณะประกิจ คุณท์ศวรรณ สีแสง และ คุณปิยะวัฒน์ จันลา ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่เสียสละเวลาในการตรวจคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา รวมไปถึงขอขอบคุณเพื่อน ๆ หลักรัฐบาลวิชิมาหาบัณฑิตทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการจัดทำรายงานศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนสำเร็จเป็นที่เรียบร้อย

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่ได้ศึกษาค้นคว้า และอ้างอิง เพื่อดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ รวมถึงขอขอบคุณครอบครัว เพื่อน ร่วมรุ่น และรุ่นพี่ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ทุ่มเทและมุ่งมั่นจนการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จ

ท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ไม่มากนัก น้อยต่อผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลางและผู้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

แสงเดือน อยู่เกิด

สิงหาคม 2563

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
กิตติกรรมประกาศ.....	II
สารบัญ.....	III
สารบัญตาราง.....	V
สารบัญภาพ.....	VII
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
1.4 สมมุติฐานของการศึกษา.....	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 นิยามศัพท์.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชี.....	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน.....	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน.....	26
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	53
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	57
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน.....	60
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน.....	65
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน.....	70
4.4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	75
5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	83
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	83
5.2 อภิปรายผล.....	86
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย.....	102
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	106
ประวัติผู้ศึกษา.....	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สรุปผลการศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	50
2 แสดงประชากรกลุ่มศิลปะหัตถกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำแนกตามจังหวัด.....	53
3 แสดงกลุ่มตัวอย่างกลุ่มศิลปะหัตถกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำแนกตามจังหวัด....	55
4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	60
5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	61
6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	61
7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกใน..... ครอบครัว.....	62
8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้รวมของครัวเรือน	62
9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายรวมของ ครัวเรือน.....	63
10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภาระหนี้สินรวมใน ปัจจุบัน.....	63
11 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งที่มาของหนี้สิน.....	64
12 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่การทำบัญชี.....	64
13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งที่มาของการขอ สินเชื่อ.....	65
14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม.....	66
15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านความรู้ ความเข้าใจ.....	66
16 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
17	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ	68
18	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน.....	69
19	แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม.....	71
20	แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง.....	71
21	แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน.....	72
22	แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน..	73
23	แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน.....	73
24	แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม.....	75
25	แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง.....	76
26	แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน.....	78
27	แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้.....	79
28	แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงปี พ.ศ.2562 ที่ผ่านมา สภาวะทางเศรษฐกิจไทย วัตถุนิยม สินค้าตามกระแสเทคโนโลยี และปัจจัยอื่น ๆ ได้ส่งผลให้ประชาชนคนไทยมีการใช้จ่ายเงินอย่างประมาท หากไม่มีวินัยทางการเงินที่ดี ปัญหาการเงินส่วนบุคคลดังกล่าวอาจเป็นปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน ซึ่งผลตามมาก็คือเกิดปัญหาหนี้ชำระหนี้ โดยจากฐานะการเงินของครัวเรือนไม่มั่นคง หนี้สินครัวเรือนที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยไม่ได้มีการวางแผนการใช้จ่ายไว้ล่วงหน้า ทำให้รายรับและรายจ่ายของครัวเรือนไม่สมดุลกัน เกิดหนี้ครัวเรือน โดยจากสถิติหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทย พ.ศ.2562 คิดเป็นร้อยละ 78.7 (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งอยู่ในระดับสูง โดยภาระหนี้ที่สะสมมากขึ้นทำให้ครัวเรือนต้องนำรายได้จำนวนมากไปผ่อนชำระหนี้ ทำให้มีเงินเหลือเพื่อยังชีพลดลง โดยเฉพาะกลุ่มครัวเรือนที่รายได้เติบโตไม่ทันกับการก่อหนี้ ทำให้ปัญหาหนี้สินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากปัญหาระดับจุลภาคด้านการเงินของครัวเรือน จะนำไปไปสู่ปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเงินในระดับมหภาคได้ และในด้านการออมภาคครัวเรือนของไทยปี พ.ศ.2562 มีการออมลดลงและมีความแปรปรวนทางการเงินมากขึ้น โดยมีอัตราการออมจากสัดส่วนเงินออมเฉลี่ยต่อรายได้ครัวเรือนร้อยละ 6.4 เป็นครัวเรือนไทยไม่มีการเก็บออมร้อยละ 41.3 และครัวเรือนที่มีหนี้สินแต่ไม่มีเงินออมร้อยละ 59.2 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงครัวเรือนไทยมีความสามารถในการรับมือกับผลกระทบทางการเงินลดลง (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2562)

ภาคครัวเรือนในประเทศไทยยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนและการบริหารทางการเงินเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อกรวางแผนและการบริหารทางการเงินของครัวเรือน โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ได้ตระหนักถึงเหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อเนื่องจากรากฐานของประเทศชาติ จึงได้หาวิธีจัดการการแก้ไข ปรับปรุง หาแนวทางเพื่อส่งเสริม

การจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือการจดบันทึกรายรับที่ได้รับมา รายจ่ายที่ได้จ่ายออกไป ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือนนั้นมีค่ามากมายมหาศาลนัก เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวและสามารถประยุกต์ไปจนถึงการนำไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินได้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ทางภาครัฐพยายามรณรงค์ส่งเสริมความรู้ เสริมสร้างวินัย ทางการเงินให้แก่ประชาชนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือน การจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของตนเองและครอบครัว ทำให้ครัวเรือนได้ทำการจดบันทึกรายรับรายจ่ายมาจากแหล่งใดบ้าง เป็นเงินจำนวนเท่าใด เพื่อให้เห็นภาพรวมว่าตนเองและครอบครัวมีรายรับรายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือเงินไม่พอใช้จำนวนเท่าใด หากมีรายรับมากกว่ารายจ่ายจะนำไปสู่การออม แต่หากรายจ่ายมากกว่ารายรับควรมีการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงหรือควรเพิ่มรายรับให้มากขึ้น เมื่อรู้ที่ไปที่มาของการใช้จ่ายเงินก็สามารถวางแผนรายรับ การจ่ายเงินของตนเองและครอบครัวได้ การฝึกปฏิบัติให้ตนเองโดยการนำความรู้มาพัฒนาให้เป็นคนที่มิเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ รู้จักรักตนเอง ครอบครัวชุมชนและประเทศชาติมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าการทำบัญชีครัวเรือนจดบันทึกรายรับรายจ่ายคือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง (ภัทรา เรื่องสินภิญญา, 2555) ถึงแม้ว่าในปัจจุบันประชาชนทั่วไปจะรู้จักคำว่า “บัญชีครัวเรือน” กันอย่างแพร่หลาย แต่ถ้าจะเปรียบเทียบกับในระดับประเทศแล้วยังจัดว่ามีประชาชนเพียงเพียงน้อยที่เข้าใจความหมายของการบัญชีครัวเรือนอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนทั่วไปยังมีความสับสนและยังไม่มี ความเข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแบบฟอร์มการลงบัญชีและวิธีการบันทึกบัญชี การขาดการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานของรัฐและเอกชน ประชาชนให้ความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนน้อยไป รวมถึงการที่ประชาชนบางกลุ่มยังไม่ให้ความสำคัญต่อการทำบัญชีครัวเรือนโดยให้เหตุผลที่ว่ายังไม่จำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือนแค่เพียงใช้หลักการประหยัดการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เพียงพอแล้ว (เชอรี ณ พระนคร, 2562) และเหตุปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากความผิดพลาดเชิงนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพเพื่อตอบสนองเศรษฐกิจกระแสหลัก แต่ไม่สามารถทำให้ประชาชนเกิดการสะสมทุนของตนเองได้ การกู้เงินมาใช้ผิดวัตถุประสงค์และการขาดภูมิคุ้มกัน รวมถึงการดำเนินชีวิตตามกระแสทุนนิยม (ชลิตา สุนันทาภรณ์, อาทิตย์ เคนมี และ โกวิท โพธิสาร, 2562)

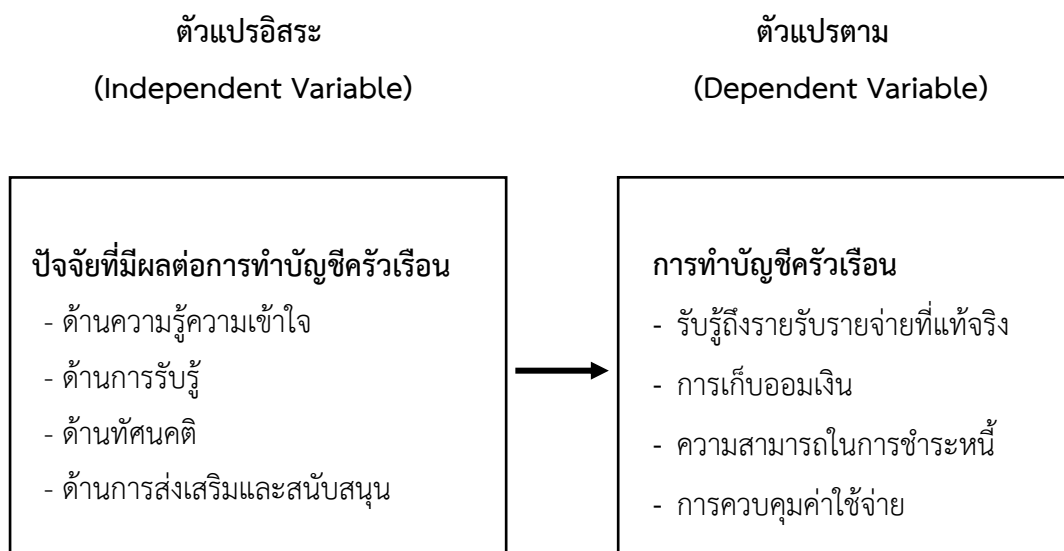
จากสาเหตุข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง เนื่องจากปัญหาสังคมไทยที่เปลี่ยนผ่านจากวิถีไทยดั้งเดิม หันไปยึดเอาวัฒนธรรมและรูปแบบวิถีสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์มาปฏิบัติ โดยเลือกศึกษากลุ่มอาชีพศิลปินหัตถกรรม เป็นกลุ่มอาชีพที่เกิดจากนำเอาวัตถุดิบในครัวเรือน นำมาถ่ายทอดเอกลักษณ์ของชุมชนออกมาเป็นงานหัตถกรรมสู่การประกอบอาชีพ และได้รับการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น

ในการสร้างผลิตภัณฑ์เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในชุมชน ไปถึงระดับส่งออกไปต่างประเทศ ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือน จึงมีความสำคัญในการประกอบอาชีพ ได้รับรู้รายรับรายจ่ายอย่างแท้จริงของครัวเรือน ทำให้เกิดการวางแผนการออมเงินก่อนใช้จ่าย นำส่วนหนึ่งไปชำระหนี้ ควบคุมค่าใช้จ่ายของครัวเรือน เพื่อให้มีเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน และเพื่อการลงทุนในอนาคต การจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นจะก่อให้เกิดความสุขในครอบครัว สร้างความมั่นคงทางการเงินอย่างยั่งยืน จากระดับครัวเรือนไปจนระดับประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นนำข้อมูลในการวางแผนให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริงของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการเก็บออมเงินของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านความสามารถในการชำระหนี้ของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านควบคุมค่าใช้จ่ายของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง

1.3 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นสมมติฐานในการศึกษาดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในภาพรวม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย

1.5 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยทำการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน จากตำรา เอกสารวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการธุรกิจชุมชนผู้ผลิตและจำหน่ายกลุ่มศิลปหัตถกรรมในภาคกลาง จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดกำแพงเพชร เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีอาชีพทำศิลปหัตถกรรมที่ขึ้นทะเบียนกลุ่มผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไว้กับกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคกลาง มีจำนวนทั้งสิ้น 2,023 ครัวเรือน (อ้างอิงข้อมูลระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ณ 14 มีนาคม 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 334 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านความรู้ความเข้าใจ 2.ด้านการรับรู้ 3.ด้านทัศนคติ 4.ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

ตัวแปรตาม การจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง 2.ด้านการเก็บออมเงิน 3.ด้านความสามารถในการชำระหนี้ 4.ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านวิชาการ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง
  2. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน
  3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำไปพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคตได้
- ด้านการนำไปปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นนำข้อมูลในการวางแผนให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน
2. สามารถส่งเสริมให้ครัวเรือนเกิดความรู้ความเข้าใจรู้จักการจัดทำบัญชีครัวเรือน และเกิดเป็นความร่วมมือกับชุมชนในการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ครัวเรือนมีการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม และมีการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดการออมกลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

บัญชีครัวเรือน (Household Accounting) หมายถึง การวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัวกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ให้มีความเหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน โดยครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย แต่หากพบว่า ครอบครัวมีรายรับน้อยกว่ารายจ่ายก็ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ

ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน (Factors Affect The Household Accounting) หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ (Knowledge and Comprehensive) หมายถึง การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนให้แก่กลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง เพื่อให้ดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบันด้วยการพึ่งพาตนเอง รู้จักความพอมีพอใช้ โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต

ด้านการรับรู้ (Perception) หมายถึง การส่งเสริมให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาใช้วางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตของตนเองและครอบครัว

ด้านทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางที่มีต่อการทำบัญชีครัวเรือน ที่มีผลทำให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางตอบสนองด้วยการแสดงออกทางพฤติกรรมโดยตรง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกทั้งด้านบวกหรือลบของแต่ละบุคคลจากการทำบัญชีครัวเรือน

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (Promotion and Support) หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อช่วยให้ครอบครัวสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายใช้สอยอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม

การทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting) หมายถึง การจดบันทึกรายรับ-จ่ายของครอบครัวกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง เพื่อนำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว ซึ่งหากกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางมีการทำบัญชีครัวเรือนก็จะมีประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง (The Realization of Income and Expenses) หมายถึง การทำบัญชีครัวเรือนทำให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ทราบถึงรายจ่ายที่แท้จริงของครอบครัว และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ด้านการเก็บออมเงิน (Saving Money) หมายถึง การทำบัญชีครัวเรือนทำให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง ทำให้ทราบครอบครัวมีรายรับมากกว่ารายจ่าย และมีเงินคงเหลือ ซึ่งเรียกว่า “เงินออม” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ในครอบครัว

ด้านความสามารถในการชำระหนี้ (Affordability Debt) หมายถึง ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคตของครอบครัวกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง โดยการชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่ เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่าง ๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น

ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย (Expenses Control) หมายถึง การทำบัญชีครัวเรือนทำให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง รู้จักการนำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัด

เรียงลำดับความสำคัญของรายจ่ายและสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความจำเป็นและรายจ่ายใดไม่จำเป็นก็ให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บ ทำให้เกิดการออมทรัพย์เพื่อใช้สอยในสิ่งที่จำเป็นในอนาคต

ศิลปหัตถกรรม (Handicrafts Group) หมายถึง งานศิลปหัตถกรรมที่เป็นผลงานประเภทศิลปะพื้นบ้านประยุกต์ที่มีจุดประสงค์ด้านประโยชน์ใช้สอย และเป็นงานศิลปะที่ทำด้วยมือหรือเป็นการเลียนแบบจากสิ่งที่พบเห็นหรือความต้องการ เช่น งานโลหะ งานถักทอ งานเย็บปักถักร้อย เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น โดยทั่วไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและศาสนาสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

กลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง (Handicrafts Group in Central Region) หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการ หรือเจ้าของกิจการธุรกิจชุมชนผู้ผลิตและจำหน่ายกลุ่มศิลปหัตถกรรมในภาคกลางจำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดกำแพงเพชร

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนการศึกษาทางด้านแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชี
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชี

ความหมายของการบัญชี

ชรินทร์ ศรีวิฑูรย์ (2559) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบัญชีไว้ว่า ศิลปะของการรวบรวม บันทึกรายการ จำแนก แยกประเภท และทำการสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ ในรูปตัวเงิน ประมวลออกมาเป็นการให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจการจัดทำบัญชี โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน 1.เก็บรวบรวม พิจารณาว่ารายการที่เกิดขึ้นเป็นรายการค้าหรือไม่ เป็นเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่กิจการต้องนำมาบันทึกหรือไม่ต้องบันทึก ต้องเก็บรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อไว้ใช้ในลงบัญชี 2.การจดบันทึก วัตถุประสงค์ โดยนำข้อมูลเอกสารจากขั้นตอนแรกมาบันทึกรายการทางบัญชีหรือรายการค้าและเหตุการณ์ จะต้องเป็นรายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วมาบันทึกลงในสมุดบัญชี เรียกว่า “สมุดรายวัน”(Journal) ในการบันทึกบัญชี จะมีการวัดมูลค่าเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการวัดมูลค่า ให้ความสำคัญว่า การแสดงมูลค่าของรายการนั้นจะแตกต่างกันจะขึ้นอยู่กับว่าเป็นรายการประเภทอะไร เช่น การวัดด้วยราคาทุน (ราคา ณ วันที่ได้มา) หรือการวัดด้วยราคายุติธรรม (ราคาของผู้ซื้อและผู้ขายมีความเต็มใจในการซื้อขายกัน ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร) 3.การใช้หน่วยเงินตรา การบันทึกรายการทางบัญชีต้องใช้หน่วยเงินตรา เช่น บาท ดอลลาร์ เป็นต้น 4.การจัดหมวดหมู่กลุ่มบัญชีหายอดคงเหลือของทุกรายการโดยการแยกประเภทบัญชีเป็นสินทรัพย์ หนี้สิน

ทุน รายได้และค่าใช้จ่ายในการจัดหมวดหมู่จัดกลุ่มจะใช้สมุดบัญชีที่เรียกว่า “สมุดแยกประเภท” (Ledger) 5.การสรุปผลการลงบัญชีและรายงานข้อมูลทางการเงิน โดยนำรายการที่จัดหมวดหมู่มาสรุปผลดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการโดยจัดทำ “งบการเงิน” (Financial Statement) ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วนได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะการเงิน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้อถือหุ้น งบกระแสเงินสด และนโยบายบัญชี หมายเหตุประกอบงบการเงินนโยบายบัญชีเป็นหลักการทางบัญชีที่กิจการใช้ในการจัดทำ นำเสนองบการเงิน สำหรับหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญทำให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบหลักปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

วิทยา ยั่งยืน (2559) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบัญชีไว้ว่า การจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ และการทำสรุปผลสิ่งสำคัญในรูปตัวเงิน รายการ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางการเงินรวมทั้งการแปลความหมายของผลการปฏิบัติดังกล่าวด้วย ทั้งนี้การบัญชีมีความหมายที่สำคัญประการแรก ได้แก่ 1.การทำบัญชี (Bookkeeping) เป็นหน้าที่ของผู้ทำบัญชี (Bookkeeper) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติเริ่มจากการรวบรวม (Collecting) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหรือรายการค่าที่เกิดขึ้นประจำวัน และหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ เช่น หลักฐานการซื้อเชื่อและขายเชื่อหลักฐานการรับและจ่ายเงิน เป็นต้น 2.การบันทึก (Recording) เป็นการจดบันทึกรายการที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งให้ถูกต้องตามหลักการบัญชี แล้วบันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปของหน่วยเงินตรา 3.การจำแนก (Classifying) เป็นการนำข้อมูลที่จดบันทึกไว้แล้วมาจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย 4.การสรุปข้อมูล (Summarizing) ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จำแนกให้เป็นหมวดหมู่ดังกล่าว แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นรายงานทางการเงิน (Accounting Report) เพื่อแสดงถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน สำหรับความหมายที่สำคัญประการที่สอง ได้แก่ การให้ข้อมูลทางการเงิน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหาร ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ ตัวแทนรัฐบาลนักลงทุน เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลทางการเงินยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน การจัดทำงบประมาณ การปรับปรุงระบบบัญชี เป็นต้น

สภาวิชาชีพบัญชีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (2558) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบัญชีไว้ว่า ศิลปะของการเก็บรวบรวมบันทึก จำแนก และทำการสรุปผลข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีได้แก่ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้สนใจในกิจกรรมของกิจการ

ธาริ หิรัญรัมย์ (2558) ให้ความหมายเกี่ยวกับการบัญชีไว้ว่า ศิลปะการจดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์สำคัญทางการเงินไว้ในรูปเงินตรา ตลอดจนการจัดประเภท สรุปผล และตีความหมายของรายการที่จดบันทึกนั้น

ดวงสมร อรพินท์ (2557) ได้ให้ความหมายของการบัญชีไว้ว่า ศิลปะของการจัดบันทึก รายการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเงินไว้ในรูปเงินตรา การจัดหมวดหมู่หรือจำแนกประเภทของ รายการเหล่านั้น การสรุปผลรวมทั้งการตีความหมายของผลเหล่านั้น

King Lembke and Smith (2001) การบัญชี หมายถึง กระบวนการระบุการวัดมูลค่าการ จำแนกเก็บรวบรวมข้อมูลสรุป และการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็น ข้อมูลเชิงปริมาณเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ

ไพบุลย์ ผงวงค์ (2547) การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการจัดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับการเงินในรูปของเงินตราจัดหมวดหมู่ของรายการที่บันทึกไว้สรุปผลและแสดงความหมาย ของผล

ทั้งนี้จากความหมายของการบัญชีในข้างต้นผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การบัญชี หมายถึง การจดบันทึก การจำแนก การสรุป การรายงานเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเงิน ตลอดจนการ ตีความหมายของผลลัพธ์ และทำการสรุปผลข้อมูลทางการเงิน โดยมีขั้นตอน ได้แก่ การจดบันทึกเป็น การนำเหตุการณ์ที่รายรับจ่ายเกิดขึ้นในแต่ละวันมาจดบันทึกแล้วนำข้อมูลมาการจัดหมวดหมู่ข้อมูล เพื่อจัดหมวดหมู่ในทางบัญชี ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย ต่อมาก็ทำการสรุปผล เป็นรายงานทางการเงิน ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูลที่จัดหมวดหมู่มาสรุปผลให้อยู่ในรูปแบบของงบ การเงิน และสุดท้ายก็ทำการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือทางการเงินต่าง ๆ มาช่วยทำการวิเคราะห์เพื่อ นำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจวางแผนการเงินต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

ความหมายของบัญชีครัวเรือน

สำนักงานส่งเสริมกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2557) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า เป็นการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ในส่วนของการทำบัญชีภายในครอบครัวนั้นเรียกว่าการ ทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting)

ภัทรา เรืองสินภิญญา (2554) ให้ความหมายเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า เป็นการ บันทึกรายได้และรายจ่าย ประโยชน์ที่ผู้ทำบัญชีครัวเรือนได้รับ การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายที่ ลดลง เงินออมเพิ่มขึ้น หนี้สินลดลงตามมา และสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนได้ตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้มันให้เกิดความพอเพียง ความพอประมาณกับตัวเอง ดำรงอยู่อย่างพอมี พอใช้ไม่เดือดร้อน โดยยึดทางสายกลาง มีความรู้ คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต วัตถุประสงค์ ของการบันทึกบัญชีโดยทั่ว ๆ ไปจุดมุ่งหมายของการบันทึกรายการทางการเงินบัญชีก็เพื่อจัดให้มีข้อมูลที่

เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่กิจการเป็นเจ้าของหนี้สินที่กิจการได้ก่อไว้ และทุนของเจ้าของกิจการที่นำมา ลงตลอดจนผลการดำเนินงานของกิจการดังกล่าวมุ่งเน้นเพื่อการบริหารงานทางธุรกิจ โดยการจัดทำ รายงานทางการบัญชีเพื่อให้เจ้าของกิจการทราบถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าได้กำไรหรือขาดทุน เท่าไร หากเกิดการขาดทุนหรือกำไรน้อยกว่าที่ควรจะเป็นจะได้หาหนทางแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนิน ธุรกิจให้อยู่รอดปลอดภัย และสามารถเจริญเติบโตต่อไปในอนาคตได้ ในปัจจุบันนอกจากการจัดทำ บัญชีเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจแล้วยังสามารถจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลได้อีกด้วย โดยมีการ นำการบัญชีเข้ามาประยุกต์ใช้กับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเรียกว่า “บัญชีครัวเรือน” วัตถุประสงค์ ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนก็เพื่อให้ผู้บันทึกทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของตนและครอบครัว และ เนื่องจากทุกครั้งที่ยังบันทึกบัญชีจะทราบถึงยอดเงินคงเหลือของตน จึงสามารถวางแผนการใช้จ่ายต่อไป ได้อย่างรอบคอบ ไม่ใช้จ่ายเกินกว่าเงินคงเหลือเมื่อผู้บันทึกทำการวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของ ตนที่ได้บันทึกไว้แล้วจะสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดการประหยัดและการออมและหากมี การใช้จ่ายเท่าที่มีก็จะไม่ก่อให้เกิดหนี้สินจึงสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

เขาวลัย พงศ์ผาติโรจน์ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2552) ให้ความหมายเกี่ยวกับการทำบัญชี ครัวเรือนไว้ว่า บัญชีครัวเรือนเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ว่าในแต่ละวันว่า มีรายได้เข้ามาแล้ว หรือจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปแล้วเท่าไร

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การจด บันทึกรายรับและจ่ายประจำวันของครัวเรือนที่เกี่ยวกับกิจกรรมการรับและการจ่ายเงินสดใน ครัวเรือน โดยนำเอาข้อมูลบัญชีครัวเรือนมาใช้ประโยชน์ในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวใน อนาคตและสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้นของครอบครัว ด้วยการตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก ทำให้ทราบเงินสดคงเหลือ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสามัคคี ภายในครอบครัว เนื่องจากการทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถสร้างสมดุลรายได้และค่าใช้จ่าย และ ช่วยให้ผู้สมาชิกในครอบครัวรู้จักสถานะภาพทางการเงินที่แท้จริงของตนเอง

ภาวินีย์ ธนาอนวัช (2556) บัญชีครัวเรือน (Household Accounting) เป็นการนำการ บัญชีมาประยุกต์ เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับ บันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือ รายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการ ทราบ ถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น บัญชีครัวเรือนมิได้หมายถึง การทำบัญชี การบันทึก รายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านการเงินอื่น ๆ ของเราหรือ ครอบครัว เช่น บัญชีทรัพย์สินพันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเราในชุมชนเราบัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณ ผู้รู้ในชุมชนเราบัญชีเด็กและเยาวชนของเราบัญชีภูมิปัญญาต่าง ๆ ของเรา เป็นต้น

ทั้งนี้จากความหมายการจัดทำบัญชีครัวเรือนข้างต้นผู้ศึกษาสามารถสรุปความหมายไว้ว่า บัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายการรับจ่ายเงินของครอบครัว แสดงข้อมูลรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการเงินของครอบครัว ช่วยทำให้ครัวเรือนได้ทราบรายละเอียดรายรับและรายจ่าย ทำให้ครัวเรือนลดรายจ่ายก่อให้เกิดความฟุ่มเฟือยหรือรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ไว้ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2550) ได้กล่าวสรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริไว้ว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเองอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตัวเองให้ดีเสียก่อน สามารถให้ตนเองสามารถอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว

ประเวศ วะสี (2550) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน ได้แก่ 1.พอเพียงสำหรับทุกคน 2.จิตใจพอเพียงทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก 3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมทำให้ยังชีพและค้าขาย เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้ได้มีรายได้พร้อมกับได้อาหารเพื่อยังชีพ 4.ชุมชนเข้มแข็งและพอเพียง เป็นการที่คนในชุมชนมีการร่วมมือกัน สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพอเพียง 5.ปัญญาพอเพียงได้มีการการเรียนรู้ด้วยกัน ในทางการปฏิบัติและปรับตัวกันได้อย่างต่อเนื่อง 6.อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง หมายถึง การดำรงชีวิตที่อยู่บนความพอเพียง เอื้ออาทรกับสิ่งแวดล้อมในกลุ่มชุมชน 7.มีความมั่นคงพอเพียง เดี่ยวจนเดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตงงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนี้ประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสียเครียดเพี้ยนรุนแรงฆ่าตัวตาย ดิตยา ซึ่งการดำเนินแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถทำให้เกิดความพอเพียงหรือพอประมาณกับตนเองอยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง เมื่อทำอะไรก็ตามให้พอเหมาะพอควร

องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง

รงค์ ประพันธ์พงศ์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นในทางสายกลาง ออกมาในรูปแบบมีขั้วมาปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา คำนียามของหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบ 3 คุณลักษณะ เป็นในแบบห่วงสอดร้อยประสานกัน และนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ ให้ความหมายว่า ความพอดีที่ไม่น้อยและไม่มากเกินไปหรือเกินเหมาะสม โดยไม่เบียดเบียนตนเอง คนรอบตัวและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจที่มีองค์ประกอบเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องมีเหตุผล โดยสามารถพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องนั้น และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ให้ความหมายไว้ว่า การที่ได้เตรียมตัวให้พร้อมกับการรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ ที่คาดว่าจะอาจเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากคุณลักษณะ 3 ห่วง ดังกล่าวแล้วสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการกำหนดเงื่อนไขไว้ 2 ประการ เพื่อการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานนั่นคือเงื่อนไขต่อไปนี้

ก. เงื่อนไขความรู้ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้านความรอบคอบ ความสนใจที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาประยุกต์ให้เชื่อมโยงกัน ในการวางแผนและระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

ข. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550) ได้อธิบายแนวคิดในการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการได้จัดบันทึกรายรับในชีวิตประจำวันของครัวเรือน และรายจ่ายในชีวิตประจำวันของครัวเรือน ผลสรุปของการบันทึกนำไปทำการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับครัวเรือน สามารถวางแผนการออม วางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความประหยัด ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญโดยส่งผลให้ตัวเอง ครอบครัว ได้รับรู้ถึงรายรับ รู้ถึงรายจ่าย หนี้สิน เงินคงเหลือของแต่ละวัน ในส่วนรายรับเป็นสิ่งที่เรียกว่าสินทรัพย์ที่สามารถวัดมูลค่าได้ ได้มาจากการประกอบอาชีพ หรืออาจจะเป็นสิ่งที่ตอบแทนที่ได้นำสินทรัพย์ให้บุคคลอื่นใช้และผลตอบแทนจากการลงทุน ในส่วนรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งที่ได้นำเงิน หรือสินทรัพย์ที่สามารถวัดมูลค่าได้ จ่ายไปให้ได้รับสิ่งตอบแทนกลับมา เช่น อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าเดินทาง ค่าเรียน และก็จะมีส่วนที่จ่ายออกไปเพื่อเป็นการบริจาค เช่น บริจาคเพื่อทำบุญทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เป็นต้น และหนี้สินซึ่งเป็นภาระผูกพันที่ต้องใช้คืน โดยหนี้สินเกิดจากการกู้ยืมเงินจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำมาซื้อของ บริการ โดยที่นำเงินในอนาคตไปใช้ล่วงหน้า นำรายละเอียดของข้อมูลการใช้จ่ายของครอบครัวมาเรียงลำดับความสำคัญ และทำการวางแผนค่าใช้จ่าย การใช้จ่ายเงิน พิจารณารายการของแต่ละวันว่ารายจ่ายใด

ที่สามารถตัดออกได้ เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือนลงให้มีเงินออมมากขึ้น และเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญ ที่ปฏิบัติตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการยึดหลักพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันตนเองและครอบครัว

ภาวนีย์ ธนาอนวัช (2556) การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตัวเองและภายในครอบครัวชุมชนรวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีต ปัจจุบันและอนาคตของชีวิตของตัวเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตครอบครัวและประเทศได้ หากประชาชนทุกคนมีการจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญาความเจริญในทางกาย ความเจริญทางจิตใจของมนุษย์ สำหรับการทำบัญชี หรือการจัดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลสำคัญของในหลายๆ ประเทศได้มีลักษณะชอบจดบันทึก เช่น สมเด็จพระเทพ ท่านเป็นนักบันทึก ซึ่งการบันทึกเป็นการจด การเขียน ซึ่งเมื่อเกิดการเขียน สิ่งที่ควบคู่ไปกับการเขียนย่อมมีการคิด ในการคิดย่อมก่อให้เกิดปัญญา ซึ่งเมื่อเกิดปัญญา เกิดการคิด จะเกิดการกระบวนกรคิด เมื่อมีปัญหาเกิดการแก้ไขปัญหา โดยใช้เหตุผลวิเคราะห์และพิจารณาให้ไปในทางที่ถูกต้องนั้นเป็นหนทางเจริญของมนุษย์

ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555) ได้อธิบายแนวคิดในการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการสร้างนิสัยประหยัด รู้จักเก็บออม ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และช่วยกันหารายได้เพื่อให้เพียงพอกับการดำเนินชีวิตและให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน กิจกรรมของบัญชีครัวเรือนจะมีกิจกรรมในครัวเรือน โดยแบ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ รายจ่ายในการซื้อปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการเกษตร รายรับจากเงินได้จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการศึกษาของบุตร เงินบริจาค เงินซื้ออาหารและของใช้ในบ้าน รายรับจากเงินได้จากการรับจ้างทำงาน เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในส่วนการบันทึกบัญชีครัวเรือนทำการจดบันทึกทุกรายการที่เกิดขึ้นในแต่ละวันว่ามีรายรับ รายจ่ายที่ใช้ไปมีอะไรบ้างสรุปค่าใช้จ่ายในแต่ละวันและทุกสิ้นเดือน สรุปรายรับที่ได้มา และรายจ่ายที่จ่ายไป แล้วนำยอดรวมรายรับทั้งหมดของเดือนและยอดรวมรายจ่ายทั้งหมดของเดือนมาเปรียบเทียบ ก็จะทำให้รู้ยอดค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนและเงินคงเหลือในแต่ละเดือน และในการทำสรุปยอดรายรับรายจ่าย เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การจัดทำบัญชีในเรื่องการจัดทำบัญชีรับรายจ่าย และบัญชีต้นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเกษตรกรสามารถควบคุมรายรับรายจ่ายในครัวเรือน สามารถวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้โดยใช้การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง การเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากความเคยชินให้เห็นประโยชน์และความสำคัญในการบันทึกบัญชี

โดยกระตุนการเรียนรู้ทางบัญชีรายบุคคลและติดตามการเรียนรู้ และเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจในภาคการเกษตรเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร มีพื้นฐานความคิดแบบเดียวกันกับการทำบัญชีของธุรกิจ เพียงแต่ครัวเรือนมีความซับซ้อนของกิจกรรมต่าง ๆ น้อยกว่าการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจ การวัดค่าเพื่อประเมินผลการทำงานหรือการประเมินกิจกรรมจึงมีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ เกณฑ์ในการบันทึกบัญชี เกษตรกรใช้เกณฑ์เงินสด (Cash Basis) และระบบบัญชีเดี่ยว (Single-Entry System) เป็นการจัดทำบัญชีแบบที่ง่ายที่สุด เนื่องจากครอบครัวเกษตรกรเป็นหน่วยเล็ก ๆ ทางสังคม การประกอบอาชีพของเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อความอยู่รอดในสังคม ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนกลุ่มใหญ่ ผลจากการดำเนินงานหรือการประกอบอาชีพของเกษตรกร สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรายการที่ต้องบันทึกในแต่ละวันมีจำนวนไม่มากการจำแนกรายการจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้ รายรับ (Revenues) หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพหรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่สนใจว่าจะเป็นเงินที่ค้างชำระหรือเงินที่ชำระและรายได้ที่ยังไม่เกิดขึ้น เช่น รายได้เงินเดือน รายได้จากการรับจ้าง ค่าขายสินค้าบริการ รายได้จากดอกเบี้ยรับที่ได้จากเงินฝากธนาคารหรือจากการเงินให้ผู้อื่นกู้ยืม เป็นต้น รายรับของเกษตรกร ประกอบด้วย 1. รายรับจากกิจกรรมการเกษตร เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพเกษตร เช่น เงินที่ได้รับจากการขายผลผลิตทางการเกษตร 2. รายรับจากกิจกรรมลงทุน เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการลงทุน เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร 3. รายรับจากการใช้แรงงาน เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการรับจ้าง เช่น ค่าจ้างเงินเดือน เป็นต้น 4. รายรับอื่น ๆ เงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากกิจกรรมอื่นเช่น เงินกู้ เป็นต้น ด้านรายจ่าย (Expenditures) หมายถึง รายจ่ายที่จ่ายออกไปเพื่อให้เพื่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ สาธารณูปโภค ค่าช่วยเหลืองานต่าง ๆ ค่ารักษาพยาบาล ค่าซื้อรถโดยการผ่อนเป็นงวดๆ ก็เกิดค่าดอกเบี้ย เป็นต้น สำหรับรายจ่ายของเกษตรกร ประกอบด้วย 1. รายจ่ายเพื่อกิจกรรมการเกษตร เงินที่จ่ายไปเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรกลับมา เช่น ค่าปุ๋ย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าจ้างคนงานที่ทำงานในไร่ สวน หรือในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น 2. รายจ่ายเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเงินที่จ่ายไปเพื่อความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ 3. รายจ่ายเพื่อปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต เงินที่จ่ายไปสำหรับปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ค่าเช่าบ้าน อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น 4. รายจ่ายเพื่อการกุศล เงินที่จ่ายไปเพื่อการกุศลสาธารณะ เช่น เงินทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่า หรือเงินบริจาคสำหรับภัยพิบัติต่าง ๆ 5. รายจ่ายเพื่อการศึกษา เงินที่จ่ายไปเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน เช่น ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์ประกอบการศึกษา เป็นต้น 6. รายจ่ายอื่น ๆ เช่น การชำระดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินสดหรือ

สินทรัพย์อื่น หนี้สินเกิดจากเกษตรกรไปกู้เงินหรือสินทรัพย์อื่นที่มาจากบุคคลหรือแหล่งทุนภายนอก เงินสดคงเหลือ (Cash Balance) เป็นเงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ที่เกษตรกร มีไว้สำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน ประกอบด้วย เงินสดคงเหลือยกมา หมายถึง เงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้มีเหลืออยู่ก่อนทำกิจกรรมของวันใหม่ และเงินสดคงเหลือยกไปเป็นเงินสดหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้มีเหลืออยู่เมื่อสิ้นวัน หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมซึ่งสามารถแสดงการคำนวณจากเงินสดคงเหลือยกมาบวกรายรับและลบรายจ่ายในการบันทึกบัญชีครัวเรือน สมุดบัญชีครัวเรือนที่ต้องจัดทำตามวงจรรายรับรายจ่าย และจัดแยกประเภทแต่ละรายการรวมไว้ในเล่มเดียวกัน สมุดบัญชีแยกประเภท เป็นสมุดบัญชีที่มีขึ้นเพื่อแยกประเภทรายการรายรับรายจ่ายแต่ละประเภทออกให้เห็นชัดเจน สำหรับครอบครัวเกษตรกรมีรายการเกิดขึ้นในแต่ละวันมีจำนวนมาก ในด้านหนี้สิน (Liabilities) หมายถึงภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ในอดีตและกิจการจะต้องชำระภาระผูกพันในอนาคตซึ่งอาจจะจ่ายในรูปของเงินสด หนี้สินแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ตัวเงินจ่าย เจ้าหนี้ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า หนี้สินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหนี้สินโดยประมาณ และส่วนของหนี้สินหมุนเวียนที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี และหนี้สินไม่หมุนเวียน เช่น เงินกู้ยืม เป็นต้น ทั้งนี้จากความหมายของหนี้สินที่กล่าวมาข้างต้น โดยส่วนใหญ่เกิดจากการดำรงชีพ หรือการก่อหนี้สินเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน เช่น การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนประเภทบ้าน รถยนต์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้หนี้สินภาคครัวเรือนอาจเกิดจากการกู้ยืมสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนในการประกอบกิจการของครัวเรือน เช่น การกู้ยืมสินเชื่อเพื่อเกษตรกร การกู้ยืมสินเชื่อเพื่อธุรกิจรายย่อย เป็นต้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2560) อธิบายไว้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อแนวทางการก้าวสู่หลักความพอเพียง ผู้จัดทำบัญชีจะเกิดการรู้จักวางแผนประมาณตนเอง มีสติในการดำรงชีวิต ซึ่งในการวางแผนจะต้องมีการจดบันทึก จดข้อมูล รายละเอียด ที่ถูกต้อง จด เก็บรายละเอียดของข้อมูลรายรับและรายจ่ายหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของครัวเรือน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน นำข้อมูลที่ได้จดบันทึกมาประกอบการพิจารณาและหาวิธีการเพิ่มรายรับและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี ความพอเพียง หากมีส่วนที่เหลือก็ให้เก็บไว้ออมเพื่อใช้ในอนาคต การทำบัญชีเป็นการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตัวเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีตปัจจุบันและอนาคตของชีวิตของตัวเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตตนเองและครอบครัว บัญชีครัวเรือนจึงมิได้เป็นเพียงแค่การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่เป็นการบันทึกข้อมูลด้านอื่นของตนเองและครอบครัว เป็นต้น เรื่องราวในชีวิตของเรา ทำการจด

บันทึกในทุกเรื่อง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ ก่อเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญา ปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกาย ใจ สังคม จะเห็นว่าการจดบันทึกครัวเรือนนี้สำคัญมาก ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจหรือการบันทึกรายรับและรายจ่ายช่วยแนะแนวและส่งเสริมให้กับประชาชนได้ทำกันนั้นเป็นเรื่องการจดบันทึกรายรับและรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือนว่ามีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด รายละเอียดประกอบ เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวมีรายรับและรายจ่ายเท่าใด สรุปยอดคงเหลือในบัญชี และทำการสำรวจรายการต่าง ๆ มีความจำเป็นมากน้อย โดยรายจ่ายที่ไม่มีมีความจำเป็นอาจวางแผนจ่ายลดลง ใช้จ่ายเฉพาะที่มีความจำเป็นมาก เช่น ซื้อข้าวของจำเป็นต่อการครองชีพ การรักษาพยาบาล ซื้อเสื้อผ้า การซ่อมแซมบ้านเรือน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นก็ให้ลด ละ เลิก เช่น การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย การกินเหล้า การเล่นเกมพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับจ่ายมาบวกลบกันแล้วไม่เพียงพอ ซึ่งเมื่อเห็นตัวเลขจะทำให้เราคิดได้ว่าสิ่งไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่ เลิกได้ไหม ถ้าไม่ลดเลิกก็จะเกิดอะไรกับตัวเองและครอบครัว และหากมีการวางแผนการรับการจ่ายเงินเท่ากับว่าตนเองได้รู้จักการเป็นคนมีเหตุผล เป็นคนรู้จักพอ ฉะนั้น การทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นการพัฒนาชีวิตให้สอดคล้องถูกต้องเพื่อให้การดำเนินชีวิตมีคุณภาพที่ดีขึ้น

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2559) อธิบายไว้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินด้วยความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ดังนั้น การทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ตัวเองและครัวเรือนได้ทราบรายละเอียดรายรับ รายจ่าย เงินคงเหลือในครัวเรือน ซึ่งรายการเกี่ยวกับรายรับ ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการทำงาน รับจ้าง หรือจากผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นยืม เช่น สำหรับรายการเกี่ยวกับรายจ่าย ได้แก่ การที่นำเงินหรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้จ่ายออกไปเพื่อค่าสาธารณูปโภค ค่าบริการ ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่ายอาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทน เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญ เป็นต้น หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งต้องชำระคืนในอนาคต การชำระคืนหนี้สินอาจจะใช้วิธีการจ่ายเป็นเงิน ทรัพย์สินที่มีมูลค่าที่มีอยู่ ซึ่งหนี้สินเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าที่รับมา หรือจากแหล่งเงินกู้จากภายนอกในขณะที่มีเหตุการณ์จำเป็นต้องใช้เงิน ในส่วนเงินคงเหลือ หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่า หลังจากได้นำรายได้หักด้วยรายจ่าย หุน แล้วมียอดคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า “กำไร” แต่หากนำรายได้หักด้วยรายจ่ายแล้ว ติดลบ ในทางบัญชีจะเรียกว่า “การขาดทุน”

2. การนำข้อมูลรายละเอียดของการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัด แยกประเภทและเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่ายแต่ละอย่าง ทำการวางแผนการใช้จ่ายเงินจากรายการที่ได้จัดทำ

ขึ้น โดยใช้การพิจารณาว่ามีรายจ่ายใดบ้างที่จำเป็น และรายจ่ายใดบ้างที่ไม่จำเป็นก็ทำการลดลง หรือควบคุมให้อยู่ในความเหมาะสม เพื่อให้การใช้จ่ายเงินพอใช้พอเพียงและเหลือเก็บออมไว้ในยามฉุกเฉิน หรือเพื่อการลงทุนในอนาคต ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนจึงถือเป็นส่วนที่สำคัญ โดยทำการยึดหลักความ การพอประมาณ ถ้ามีการรับรู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แบบความมีเหตุผล ทำให้ผลที่ ตามมาครอบครัวก็จะความมีภูมิคุ้มกันที่คุ้มกันตัวเราและครอบครัว การทำบัญชีครัวเรือนสามารถ ขจัดปัญหาเหล่านี้ได้หมด จึงนับว่าการทำบัญชีครัวเรือนนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ๆ

ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การลืมนบันทึกบัญชีทำให้ขาดความต่อเนื่องส่งผล ให้ไม่อย่างบันทึก ผู้จัดทำบัญชีขาดความเข้าใจ ทำให้การลงบัญชีรายการที่เป็นรายรับจึงไม่ได้บันทึก บัญชี หรืออาจเข้าใจผิด เป็นรายการหนี้สินแต่ไปบันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่าย ชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนมาใช้จ่ายใช้สอยในครอบครัว และถึงจะได้รับเงินที่ยืมมานั้น แต่ต้องเข้าใจว่ารายการนั้นไม่ถือว่าเป็นรายได้หรือรายรับ เรียกว่าหนี้สินเนื่องจากเป็นจำนวนเงินที่ รับมาและมีภาระผูกพันที่ต้องชำระคืนในอนาคต ซึ่งอาจในการชำระคืนจะประกอบด้วยเงินต้นและ ดอกเบี้ยด้วย ซึ่งจากสาเหตุนี้เกิดรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นอาจจะทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินที่ ผิดพลาดได้ ส่วนข้อที่ผิดพลาดอีกประการหนึ่ง ได้แก่ เขียนชื่อรายการรายรับ รายจ่าย หนี้สินผิด บันทึกรหัสตัวเลขผิด การบวกลบจำนวนเงินผิด หรืออาจเกิดการลืมนจดบันทึกรายการ รายละเอียดที่ เกิดขึ้นบางรายการ หรือมีการบันทึกรายการซ้ำ ๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการ การคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือใน บัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากัน อาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่า รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย ก็ต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอ ซึ่งอาจเกิดการกั๊ยืมเงินได้ และการ กั๊ยืมเงินนั้นไม่ใช่แนวทางในแก้ไขปัญหาค่าแต่จะช่วยให้การใช้จ่ายเพียงพอในขณะนั้น แต่จะส่งผลกระทบ ยาวหนี้สินสะสมเพิ่มมากขึ้น การแก้ไขปัญหาค่าการขาดการวางแผนในการใช้จ่ายเงินหรือรายรับไม่ เพียงพอกับรายจ่ายมีการแก้ไขดังนี้

1. ทำการลดหรือตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อลดการใช้จ่ายเงินของครอบครัว
2. ทำการลดและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นด้วยการสร้างนิสัยประหยัดและอดออม รู้จัก ใช้บริหารทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้คุ้มค่า เช่น ปลูกผัก ปลูกผลไม้เพื่อไว้รับประทานเองในครอบครัว เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทาง อีกทั้งยังทำให้มีสุขภาพที่ดี
3. การเพิ่มรายรับ หางาน หรือการลงทุนเพิ่มขึ้น เช่น เวลาวางหารายได้จากการทำงาน อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ค่าขายอาหาร ปลูกผักเพื่อขาย เป็นต้น

4. การพูดคุยกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนได้ทำความเข้าใจในการวางแผนการเงิน
ร่วมมือกัน

การจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วม นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทางหรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้มีการวางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้นจะต้องเป็นผลดีสำหรับกลุ่มหรือชุมชนที่สร้างขึ้น ดังนั้น จึงมีแนวความคิดหรือกระบวนใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) ที่มองว่าการพัฒนาควรเป็นการรวมพลังสร้างสรรค์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้กับชุมชนบนพื้นฐานแห่งความสามัคคี โดยจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมดุล และสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีประชาชนและชุมชนเป็นแกนหลักและเป็นผู้กำหนดความต้องการในการพัฒนาเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดการพัฒนาและเป็นผู้รับผลของการพัฒนา ตลอดจนมีการปรับปรุงการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่ “การเรียนรู้ร่วมกันและซึ่งกันและกันจากการปฏิบัติจริง” (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร, 2550) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนยังสอดคล้องกับแนวคิดด้านการพัฒนาชุมชนโดยการพัฒนาชุมชนมีหลักการที่ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกรรมวิธีแห่งการกระทำทางสังคมราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันการวางแผน และลงมือปฏิบัติตามแผนเอง แผนดังกล่าวจะกำหนดว่า กลุ่มของตนและแต่ละบุคคลต้องการอย่างไร และมีปัญหาส่วนกันอะไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของแต่ละบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ และสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและถ้าจำเป็นอาจจะขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาลและมิใช่รัฐบาล (สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัย, 2552) จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนานั้นเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การให้การศึกษาแก่ชุมชนและกระบวนกรกลุ่มให้ประชาชนเป็นหลักในการพัฒนาและให้บุคคลมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาตนเองและกลุ่มหรือชุมชน ทั้งนี้โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกขั้นตอน และพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น การพัฒนาชุมชนด้วยการจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญหรือคำตอบของการพัฒนาอยู่ที่ชาวบ้านหรือประชาชนที่จะสานความร่วมมือในการริเริ่มหรือรับผลการพัฒนา การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมจึงจะสะท้อนให้เห็นการไม่ยอมรับต่อสภาพที่เป็นอยู่ของมนุษย์ เป็นการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ชีวิตดีขึ้น ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าปัจเจกชนและสังคมทั้งมวล

สามารถดำเนินการต่าง ๆ ที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เป็นวงจรและต้องการมีการปรับปรุงวิธีคิดและการปฏิบัติหรือวิธีแก้ปัญหาในแต่ละเรื่องให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้ชุมชนมีการเรียนรู้ และสั่งสมประสบการณ์การพัฒนาอย่างเป็นระบบ การ จัดทำบัญชีอย่างมีส่วนร่วมของชาวชุมชนนั้น ก่อให้เกิดรูปแบบบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมที่ เหมาะสมกับชาวชุมชน โดยเกิดจากการระดมความคิดและแนวทางที่ชาวชุมชนต้องการ ซึ่งรูปแบบ บัญชีครัวเรือนที่ได้นั้นเป็นสิ่งที่ชาวชุมชนสามารถนำไปสู่การพัฒนา การบันทึกบัญชีครัวเรือนช่วยใน การบริหารจัดการครอบครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยในการวางแผนชีวิต รู้รายจ่าย เพิ่มรายได้ ไม่ ยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ช่วยให้ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อมีการเรียนรู้ถึงประโยชน์และมีความ เข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแล้ว การส่งเสริมให้เกิดการออมภายในครัวเรือนก็เป็นสิ่งสำคัญ โดย ผู้นำชุมชนต้องให้การสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นการออมได้ เช่น การจัดตั้ง สหกรณ์ เพื่อให้เป็นสถานที่ที่ชาวชุมชนสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น มีการออม และการกักขังในลักษณะของการเกื้อกูลของคนภายในชุมชนเอง ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาด้วย การสร้างรายได้และลดรายจ่ายและส่งเสริมให้เกิดระบบสหกรณ์ เพื่อจะได้เป็นแหล่งในการขาย ผลผลิต การสร้างงาน รวมทั้งการต่อรองราคา ทั้งยังเป็นแหล่งเงินออมและแหล่งกักขังที่ควบคุมโดย กลุ่มหรือชุมชน โดยทำควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ชาวชุมชน เข้าใจตระหนักในเรื่องการจัดการระบบการเงินในระดับครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้การ แก้ปัญหาที่มั่นคงและถูกต้องสามารถทำได้ 4 วิธี (ศิรินุช อินละคร, 2558) ได้แก่

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเป็นกระบวนการในการจัดการด้านการเงินของบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ เป้าหมายของบุคคลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ

1.1 เป้าหมายที่เกี่ยวกับเงิน (Financial Goals) เป้าหมายที่สามารถกำหนดในรูปตัวเงิน และหากบรรลุเป้าหมายทางการเงินจะทำให้บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป้าหมายทางการเงินของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามสถานภาพทางการเงินของบุคคลนั้น โดยต้องการมีเงินเพียงพอเพื่อการใช้ จ่ายในชีวิตประจำวันและสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลบรรลุเป้าหมายทางการเงินก็คือ “การใช้เงินให้เป็น ประโยชน์” ดังนั้นการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่ดีจะต้องช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายทาง การเงินที่ต้องการได้

1.2. เป้าหมายที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (Non-Financial Goals) เป้าหมายที่จะกำหนดเป็น นามธรรมได้ เช่น ให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข การช่วยเหลือผู้ยากไร้ หรือการช่วยเหลือสัตว์ที่ถูก ทอดทิ้ง ซึ่งบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ได้โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องใช้เงิน เนื่องจากการ วางแผนการเงินส่วนบุคคลที่ดีจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้ ซึ่งการดำเนินการจะ เป็นแนวทางให้ครัวเรือนและชุมชนเกิดประโยชน์ ได้แก่ ช่วยให้มีการจัดการเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย เงินออมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้มีการควบคุมสถานะทางการเงินของตนอย่าง

สม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้คุณคนมีภาระหนี้สินมากเกินไป และช่วยลดความเครียดและวิตกกังวลทางการเงินของคุณ เพราะการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลได้รวมถึงการคาดคะเนรายได้และค่าใช้จ่ายของคุณในอนาคตแล้วและได้นำแผนไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ

2. การหาทางเพิ่มรายรับ เช่น การใช้เวลาว่างในการผลิตหรือแปรรูปสินค้าเพื่อนำไป

จำหน่ายการปลูกผักสวนครัว รวมถึงการอบรม การสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

3. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนอกจากการรายจ่ายของครัวเรือน เช่น ค่าภาษีสังคม ค่าห่วย สลากกินแบ่งรัฐบาล ค่าบุหรี ยาสูบ ค่าจัดงานมงคล และอวมงคล

4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรายจ่ายที่จำเป็น เช่น การปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือน เพื่อช่วยลดรายจ่ายด้านอาหาร รูปแบบบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วม นั้น เป็นการระดมความคิดจากชาวชุมชนเพื่อการวิเคราะห์ปัญหาของครัวเรือนจากการจัดบันทึกรายการที่เกิดขึ้นจริงของครัวเรือน แต่สิ่งที่จำเป็นที่สุดควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขการมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ได้ข้อมูลของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น ต้องมีการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคลของชาวชุมชนโดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือของกลุ่มผู้นำชุมชนในการติดตามประเมินผลทุก ๆ รอบของการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยการแสดงผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนชาวชุมชนให้แสดงเป็นรอบระยะเวลาบัญชีครัวเรือนที่ชาวชุมชนจัดทำขึ้น สร้างแรงกระตุ้นในชุมชนโดยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ทำป้ายประชาสัมพันธ์ชุมชนเข้มแข็งโดยบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วม การประกาศเสียงตามสายภายในชุมชน การสร้างบุคคลต้นแบบบัญชีครัวเรือนอย่างมีส่วนร่วมภายในชุมชน โดยเริ่มต้นจากกลุ่มผู้นำในการจัดทำและเป็นผู้ติดตามประเมินผลในการวิเคราะห์และแสดงผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นต้นแบบและแรงจูงใจให้กับชาวชุมชน นำปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มาหาแนวทางแก้ไขร่วมกันภายในชุมชนและนำการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปประยุกต์ใช้กับโครงการในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดการปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และการประชาคมหมู่บ้านโดยการร่วมกันสร้างกฎระเบียบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบที่ชาวชุมชนต้องการโดยสร้างวิธีการร่วมกันและแนวทางปฏิบัติร่วมกันโดยมอบรางวัลต่อครอบครัวที่มีการเปลี่ยนแปลงในจัดทำบัญชีที่ประสบความสำเร็จ

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7 (2560) ได้อธิบายไว้ว่า ครัวเรือนจะพึ่งตนเองได้จะต้องมีการลดและควบคุมรายจ่ายเพื่อให้ครัวเรือนเกิดการออมอย่างน้อย 1 ใน 4 ส่วนของรายจ่ายในครัวเรือน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครัวเรือนต้องเรียนรู้และจัดทำบัญชีรับจ่ายของครัวเรือนตนเอง 1. เรียนรู้บันทึก หนี้สิน รายได้ รายจ่ายของครัวเรือน 2. สามารถวางแผนควบคุมรายจ่ายของครัวเรือน 3. สร้างวินัยการใช้เงินของครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือน 4. ครัวเรือนมีเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและในอนาคต

ตัวอย่างการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549)

อดีต นายแดงมีรายได้ 10,000 บาท มีค่าใช้จ่าย 8,000 บาท เหลือเงิน 2,000 บาท

ปัจจุบัน นายแดงมีรายได้ 50,000 บาท มีค่าใช้จ่าย 70,000 บาท มีหนี้สิน 20,000 บาท

อนาคต นายแดงมีรายได้ 50,000 บาท มีเงินออม 5,000 บาท และมีค่าใช้จ่าย 45,000 บาท

การทำบัญชีรับจ่าย

อดีต

$$\begin{aligned} \text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย} &= \text{เงินออม} \\ 10,000 - (5,000+3,000) &= +2,000 \end{aligned}$$

ปัจจุบัน

$$\begin{aligned} \text{รายได้} - \text{ค่าใช้จ่าย} &= \text{หนี้สิน} \\ 50,000 - (40,000+30,000) &= -20,000 \end{aligned}$$

อนาคต

$$\begin{aligned} \text{รายได้} - \text{เงินออม} &= \text{ค่าใช้จ่าย} \\ 50,000 - 5,000 &= 45,000 \end{aligned}$$

การจัดทำบัญชีช่วยให้ครัวเรือนเรียนรู้การใช้จ่ายเงินในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549) กล่าวถึง แนวทางการส่งเสริมครัวเรือนยากจน ในการยกระดับรายได้ โดยมีแนวทางการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และแนวทางการออม ดังนี้

แนวทางการลดรายจ่าย ได้แก่ คณะทำงานฯ จัดทำข้อมูลครัวเรือนยากจน ตลอดจนวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ หนี้สิน ค่าใช้จ่าย รายรับของครัวเรือนยากจน ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายจัดทำบัญชีรับ-จ่าย ครัวเรือนยากจนพิจารณาตัดสินใจเลือกทางในการแก้ไขปัญหาครัวเรือนยากจนปฏิบัติตามทางเลือก และครัวเรือนยากจนประเมินผลการดำเนินงานด้วยตนเอง

แนวทางการเพิ่มรายได้ ได้แก่ คณะทำงานฯ สนับสนุนให้ครัวเรือนยากจนเพิ่มทักษะการประกอบอาชีพหลัก เพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งความรู้ในการประกอบอาชีพเสริมแก่ครัวเรือนยากจน และสนับสนุนให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจชุมชนที่มีอยู่ในชุมชน

แนวทางการออม ได้แก่ ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายจัดทำบัญชีรับ-จ่าย ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน และหาช่องทางให้ครัวเรือนยากจนมีอาชีพเสริม

การแก้จนแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

นิศรา จันท์เจริญสุข (2561) ได้อธิบายไว้ว่า การแก้จนแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน ด้วย ขบวนการ 4 ท สู่ 3 พ โดยเริ่มจากการค้นหาและประเมิน ทักษะ ทักษะ ทรัพยากร และทางออก ของ ครัวเรือนยากจน เพื่อกำหนดกิจกรรมให้กับครัวเรือนไปสู่ 3 พ คือ เศรษฐกิจพอเพียง ความสุขพอเพียง และครอบครัวอบอุ่นพอเพียง

ทักษะ หมายถึง ความเห็นของครัวเรือนยากจนที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ชุมชน สังคม ทักษะ เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม และข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ “ทักษะหรือความเห็นเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับโอกาส” ซึ่งมี 2 ประเภท ทักษะทางบวก เป็นความเห็นที่ดีที่ชอบ ต่อสิ่งที่กระทำ รวมถึงมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความเพียรต่อการประกอบสัมมาอาชีพ และทักษะทางลบ ความเห็นที่ไม่ดี ไม่ชอบไม่อยากมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ชวนชววยช่วยเหลือตนเอง

ทักษะ หมายถึง ความชำนาญที่เกิดจากการปฏิบัติตามกิจกรรมนั้นบ่อย ๆ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง มีความรู้ ความชำนาญ มีความเก่งในเรื่องต่าง ๆ “ทุกคนสามารถพัฒนาทักษะให้เกิดความเชี่ยวชาญได้ถ้าได้รับโอกาส”

ทรัพยากร หมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ เงินทุน วัตถุดิบ สถานะ สภาพการใช้งาน ความพร้อมใช้ ฯลฯ “คนจนสามารถหลุดพ้นจากความจนได้ ถ้าได้รับโอกาสเข้าถึงทรัพยากรชุมชน”

ทางออก หมายถึง หนทางที่ครัวเรือนยากจนคิดและตัดสินใจว่าจะแก้ไขปัญหาความยากจนของตนเองได้ “ทุกซ์ครัวเรือนยากจน มีทางออก”

สำหรับผลสำเร็จสู่ 3 พ ซึ่งชุดปฏิบัติการแก้จนแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน ต้องให้การติดตาม สนับสนุน และประเมินผลการปฏิบัติตามข้อตกลงของครัวเรือนยากจนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครัวเรือนยากจนพ้นจากความยากจนและมีเศรษฐกิจพอเพียง ความสุขพอเพียง และครอบครัวอบอุ่นพอเพียง ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครัวเรือน ดังนี้ ความพอประมาณ ได้แก่ มีการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน มีกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน เช่น เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว การแปรรูปผลผลิต มีกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพของครัวเรือน เช่น ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ ความมีเหตุผล ช่วยลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในครัวเรือน หรือลด ละ เลิก อบายมุข ครัวเรือนเกษตรกรทำเกษตรกรรมผสมผสาน ทำไร่สวนผสม หรือวนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรธรรมชาติ หรือเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพโดยสุจริต ครัวเรือนมีกิจกรรมเพิ่มรายได้ เช่น ทำอาชีพเสริม ผลิตสินค้า OTOP เป็นต้น และการสร้างภูมิคุ้มกัน มีนิสัยการออมและออมทรัพย์ไว้กับกลุ่มกองทุนในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือกองทุนอื่น ๆ เข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เป็นต้น และสามารถบริหารจัดการครอบครัวได้ดี และเป็นครอบครัวที่อบอุ่น ครีวเรือนยากจนจะพ้นความยากจนได้ด้วยความพร้อมของปัจจัยสำคัญ 4 ท ได้แก่ ทักษะต่อชีวิตและต่อการทำงาน ทักษะในการทำงานและประกอบอาชีพ ทักษะการปัจจัยการผลิต ที่ดิน ทุนต่าง ๆ และทางออกในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อนำไปสู่ 3 พ ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง ความสุขพอเพียง และครอบครัวอบอุ่นพอเพียงซึ่งตั้งอยู่บนแนวทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง

ประโยชน์ของการทำบัญชีรับ-จ่าย ครีวเรือน

1. เพื่อเตือนความจำว่า รับเงินอะไรบ้าง จ่ายเงินอะไรบ้าง
2. เพื่อช่วยควบคุมรายจ่ายส่วนตัว ทำให้รู้จักประหยัด ตัดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
3. เพื่อทำให้รู้ยอดเงินรายได้ และจัดแบ่งส่วนเพื่อการออม
4. เพื่อช่วยในการลดหนี้ทันตามกำหนดเร็วขึ้น
5. เพื่อช่วยในการวางแผนการลงทุนในครั้งต่อไป จากข้อมูลที่จดไว้จะทำให้รู้ว่าที่ผ่านมาทำอะไรหรือขาดทุน และช่วยให้รู้จักวางแผนประกอบอาชีพได้เหมาะสม

ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการวิจัยที่ได้สนับสนุนถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้

วาริพิน มงคลสมัย (2551) เรื่อง “การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิต ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้ว ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน” พบว่า ผลการบันทึกบัญชีทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเป็นกำลังใจในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัวมากขึ้น

วาริพิน มงคลสมัย (2552) เรื่อง “การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” จากการศึกษาพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน เกิดผลลัพธ์กับชุมชนช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีเงินเหลือเก็บออมมากขึ้น

ชนิตา โชติเสถียรกุล (2551) เรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพเชียงใหม่” จากการศึกษาพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีประโยชน์สูงสุดในด้านค่าใช้จ่ายทำให้ช่วยลดค่าใช้จ่าย และมีเงินออมเพิ่มขึ้น

ศุภโชค ก้าวทอง และสมบุญณ์ เจริญจิระตระกูล (2552) เรื่อง “การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมืองจังหวัดยะลา” จากผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ได้ทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้วนั้นส่วนใหญ่ครัวเรือนจะมี

รายได้ที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายที่ลดลง หนี้สินลดลงตามด้วยและเงินออมเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถนำข้อมูลที่ได้จัดทำขึ้นมาบริหารจัดการวางแผนในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนเองได้

ดังนั้น การมีความสุขของครอบครัวจะไม่ใช่แค่การมีลาภ ยศ ชื่อเสียง เงินทอง แต่เป็นความสุขที่ได้จากมีชีวิตที่มีความพอเพียง อยู่กับความมีเหตุผลมีผล รู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ พออยู่ พอกิน พอใช้ และรู้จักเก็บออมเงิน ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ทำให้การบริหารการเงินในครอบครัวเกิดความมีระเบียบ ทุกคนได้รับรู้ถึงที่มาของราย และรายจ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปของ ทำให้เกิดการรู้จักบริหารการเงินในครอบครัว เพื่อให้มีความพอดีเหลือเก็บออม รวมทั้งได้นำข้อมูลในการบันทึกบัญชีครัวเรือนมาใช้พิจารณาเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง และเพื่อหาทางเพิ่มรายได้ซึ่งหลักเหล่านี้เป็นการวางแผนอนาคตที่ดีของชีวิตดังกระแสพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง”

สรุปได้ว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีรายรับรายจ่ายนี้ เป็นบัญชีที่ใช้สำหรับครอบครัวบันทึกรายได้และรายจ่ายผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับประโยชน์ ทำให้ครัวเรือนรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายที่ลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจดบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เป็นเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการบริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความสุขใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล มีเหตุมีผล รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม ทุกคนรู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหารการเงินในอนาคตได้

2.3 แนวคิดและทฤษฎีปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน

การดำเนินชีวิตประจำวันย่อมมีรายรับและรายจ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยรายรับได้มาจากการทำมาหาเลี้ยงชีพทั้งจากอาชีพหลักและอาชีพรอง ส่วนรายจ่ายก็ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ค่าอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอดและไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง บัญชีครัวเรือนจึงเป็นบัญชีที่สำหรับบันทึกรายรับและรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและมีการใช้จ่ายอย่างพอเพียงเท่าที่มีอย่างระมัดระวัง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนมีดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Knowledge and Understanding)

ความรู้ความเข้าใจการสะสมประสบการณ์ ความทรงจำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เก็บไว้ในสมอง โดยสามารถนำออกมาใช้ได้ในการให้ข้อมูล อธิบายหรือความสามารถในการแปลความหมาย ซึ่งสามารถวัดความรู้ความเข้าใจได้จากการระลึกได้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ดังนี้

สุจิตา ชีโนดม (2545) ได้ให้ความหมายของความรู้ความเข้าใจไว้ว่า การรับรู้เบื้องต้นที่บุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้าแล้วจัดเป็นระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำข้อมูลกับสภาพจิตวิทยาด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรให้สอดคล้องกับจิตใจ

พรทิพย์ สุขวัฒนาพร (2548) ได้ให้ความหมายของความรู้ความเข้าใจไว้ว่า ข้อเท็จจริง ความจริงของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รวบรวมและสะสมไว้จากประสบการณ์ โดยแหล่งที่มาของความรู้อาจแบ่งได้เป็น 5 แหล่ง 1.แหล่งความรู้ที่พระเจ้าเป็นผู้ให้ เป็นความรู้ที่เชื่อกันว่าเป็นความจริงเพราะความเชื่อใครจะดัดแปลงแก้ไขไม่ได้ 2.แหล่งความรู้ที่ได้มาจากความเชี่ยวชาญ เช่น หนังสือพจนานุกรมการวิจัย เป็นต้น 3.แหล่งความรู้ที่เกิดจากความหยั่งรู้เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและรู้สึกได้ว่าด้วยตนเองทั้งที่ไม่รู้ว่าจะมาได้อย่างไรรู้แต่ว่าได้ค้นพบสิ่งที่ต้องการค้นหาเป็นความรู้ที่ทดสอบได้ด้วยการศึกษาเหตุผล 4.แหล่งความรู้ที่ได้จากการคิดหาเหตุผลเป็นความรู้ที่แสดงถึงความเป็นจริงอยู่ในตนเองปัจจัยที่ทำให้การคิดหาเหตุผลไม่ถูกต้อง ความลำเอียงความสนใจ และความชอบ 5.แหล่งความรู้ที่ได้จากประสาทสัมผัสได้แก่การเห็นและการได้ยินการได้จับต้องและการสัมผัส

Benjamin Bloom (1956) ได้จำแนกความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ขั้นตอน 1.ความรู้ความเข้าใจเฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specific) การระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยวการเน้นอยู่ที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรมเรื่องนี้จัดอยู่ในระดับต่ำสุดของความเป็นนามธรรมซึ่งอาจได้รับการคิดว่าเป็นหน่วยงานที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมของความรู้ที่สร้างขึ้น ความรู้เฉพาะสิ่ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำเฉพาะ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้ในเรื่องสัญลักษณ์จำเพาะบางอย่าง (ทั้งทางภาษาและไม่ใช้ภาษา) รวมทั้งความรู้ทางสัญลักษณ์ที่ยอมรับกันแล้วความรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียวหรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น 2.ความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงเฉพาะ เป็นความรู้ในเรื่องวันที่เหตุการณ์บุคคลสถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียวหรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น ๆ ความรู้ความเข้าใจเรื่องวิถีและวิธีการจัดการทำสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Way and Means of Dealing with Specifics) ความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดการจัดระเบียบในการศึกษาในการตัดสินใจ และการวิเคราะห์วิจารณ์รวมทั้ง

วิธีการค้นคว้าลำดับผลที่ได้ตามเวลาในปฏิทิน และมาตรฐานของการตัดสินใจในแต่ละสาขาและรูปแบบของการจัดระเบียบตามที่สาขากำหนดและดำเนินการความรู้ที่จัดอยู่ในระดับกลางของความ เป็นนามธรรมอยู่ในระหว่างความรู้เฉพาะสิ่งกับความรู้ทั่ว ๆ ไป ดังนั้น ความรู้แบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions) เป็นความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดกระทำและการนำเสนอความคิด และปรากฏการณ์เพื่อการสื่อความหมายและความสอดคล้องผู้ทำงานในสาขาใช้ประโยชน์แบบฉบับ การปฏิบัติการ และรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์และมองดูเหมาะสมที่สุดกับปรากฏการณ์ ที่เกี่ยวข้องควรสังเกตว่าแม้รูปแบบและประเพณีนิยมก็ยังคงมีอยู่ เพราะเป็นผลงานของการตกลงของ คนกลุ่มใหญ่หรือจากการที่แต่ละคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวปรากฏการณ์หรือปัญหา ความรู้เรื่อง แนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Trends and Sequence) เป็นความรู้เรื่องกระบวนการ ทิศทางและการเคลื่อนที่ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา ความรู้เรื่องการจัดทำพวกและประเภท (Knowledge of Classification and Categories) เป็นความรู้เรื่องชั้นต่าง ๆ ชุดส่วนและการจัด เรียบเรียงซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของสาขาวิชาที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการโต้แย้งหรือของปัญหาที่ให้มา ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) เป็นความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริงหลักการความ คิดเห็นและพฤติกรรมที่ได้รับการทดสอบหรือได้รับการตัดสิน ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology) เป็นความรู้เรื่องวิธีสืบสวนเทคนิคและกระบวนการที่ใช้บางสาขาซึ่งใช้สืบสวน ปัญหาและปรากฏการณ์บางอย่างการเน้นความรู้ของแต่ละบุคคลในเรื่องวิธีการมากกว่าความสามารถ ในการใช้วิธีการ 3. ความรู้ความเข้าใจเรื่องสากลเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ (Knowledge of the Universal and Abstractions in a Field) ความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญๆ ที่ปรากฏการณ์ และความคิดได้จัดรวบรวมไว้โครงสร้างทฤษฎีและข้อสรุปจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสาขาวิชาหรือ นำมาใช้ศึกษาปรากฏการณ์หรือแก้ปัญหา ด้วยความเป็นนามธรรมและความซับซ้อน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principle and Generalizations) เป็น ความรู้เรื่องความเป็นนามธรรมบางอย่างซึ่งสรุปข้อสังเกตปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม โดยมีคุณค่า ในการอธิบายบรรยายทำนายหรือกำหนดการกระทำหรือทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องที่สุดเท่าที่ ทำได้ ความรู้ความเข้าใจเรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) เป็น ความรู้เรื่องตัวหลักการและข้อสรุปทั่วไปรวมทั้งความสัมพันธ์ของมันซึ่งแสดงให้เห็นภาพพจน์ของ เหตุการณ์ปัญหาหรือสาขาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจนครอบคลุมและเป็นระบบซึ่งเป็นเรื่องที่เป็น นามธรรมมากที่สุดและได้รับการนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์และการจัดระเบียบของจำเพาะต่าง ๆ จำนวนมาก

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้อธิบายของความรู้ ความเข้าใจ ออกเป็น 6 ระดับ 1.ระดับที่ ระลึกได้ หมายถึงการเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติกระบวนการ และแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้คือความสามารถในการนำข้อมูลจากการจำออกมาได้ความรู้ความจำ หมายถึง

พฤติกรรมที่เป็นหลักเบื้องต้นของพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งนอกจากความจำแล้วยังมีการระลึกได้อีกด้วยแต่ไม่จำเป็นต้องตีความหมายในเรื่องนั้น ๆ 2.ระดับที่รวบรวมสาระความสำคัญได้ หมายถึงบุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับสามารถที่จะเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้สามารถแสดงให้เห็นด้วยภาพให้ความหมายแปลความและเปรียบเทียบความเห็นอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้สามารถจับใจความสำคัญเรื่องราวต่าง ๆ ได้ทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม 3.ระดับที่เป็นการนำไปใช้เป็นความสามารถในการนำสาระสำคัญต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งเป็นการใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรมซึ่งเป็นนามธรรมอาจจะอยู่ในรูปความคิดทั่วไปกฎเกณฑ์เทคนิคและทฤษฎีสามารถนำเอาสิ่งที่ประสบมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 4.ระดับที่เป็นการวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกการสื่อสารความหมายไปสู่หน่วยย่อยเป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นส่วนๆเพื่อให้ได้ลำดับชั้นความคิดความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นส่วนประกอบย่อยหรือเป็นการหาความสำคัญความสัมพันธ์และหลักการหรือทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุของเรื่องราวต่าง ๆ ได้เพื่อมุ่งที่จะให้การสื่อสารความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น 5.ระดับที่เป็นการสังเคราะห์เป็นความสามารถในการนำหน่วยหรือส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกันจัดเรียบเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างที่ไม่เคยมีมาก่อนโดยมีการดัดแปลงริเริ่มสร้างสรรค์ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น 6.ระดับที่เป็นการประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาวัสดุอุปกรณ์และวิธีการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งอาจจะกำหนดเกณฑ์ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด

ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550) ได้อธิบายถึงความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกันนั้นเป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือน เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่าตนเองและครอบครัวมีรายละเอียดในรายรับและรายจ่ายเท่าไร และเราสามารถนำมาวางแผน บริหารการเงิน ทำให้เราทำได้ทำการพัฒนาตนเอง ได้ฝึกความมีเหตุมีผล รู้จักความพอประมาณ การทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องรายรับรายจ่าย เป็นหนึ่งในวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยปรัชญาเศรษฐกิจ แต่ละวันบัญชีครัวเรือนนี้ผู้ปฏิบัติต้องบันทึกเป็นประจำวันและรายการต่าง ๆ ที่นำมาบันทึกต้องบันทึกในรูปของตัวเงิน ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนต้องอาศัยความสม่ำเสมอ ส่วนข้อควรระวังในการทำบัญชีครัวเรือนนี้มีข้อมูลไม่ครบถ้วนผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี องค์ประกอบ และรูปแบบของบัญชีครัวเรือนไม่ตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติการวิเคราะห์รายการไม่ถูกต้อง ไม่บันทึกบัญชี เนื่องจากผู้ทำบัญชีไม่เข้าใจรายการที่เกิดขึ้น จึงไม่ได้บันทึกบัญชีจำแนกรายการบัญชีผิดและบันทึกตัวเลขผิด

จากแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถสรุปได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือนหรือบัญชีรายรับรายจ่ายนี้ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจดบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เป็นเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้าง ความสามัคคีภายในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจาก ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการ บริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ การทำบัญชี ครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความสุข ใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล รู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม ทุกคนรู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการ ใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหารการเงินในอนาคตได้

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ (Perception)

อุดม ทุมโฆสิต (2554) ได้อธิบายถึงการรับรู้ไว้ว่าการรับรู้เป็นสิ่งที่น่าสนใจในเรื่อง พฤติกรรม ของมนุษย์ในองค์การ เพราะว่าพฤติกรรมมนุษย์มีพื้นฐานมาจากการรับรู้โลกมนุษย์เป็น เรื่องการรับรู้ ซึ่งก็คือเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นสำคัญจะเห็นว่า การรับรู้เป็นการวิเคราะห์ตีความ เพื่อทำความเข้าใจในข่าวสารข้อมูลที่ได้รับนั้น บุคคลจะอาศัยข้อมูลที่ได้รับในปัจจุบันประกอบกับสิ่ง ที่เคยรับรู้จากอดีตและเก็บไว้ในความทรงจำ ตลอดจนความคาดหวังของบุคคลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นใน อนาคตด้วย

กันยา สุวรรณแสง (2552) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการรับรู้ ว่าเป็นการรับรู้มีความ สำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้เดิมจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าสิ่งนั้นหมายถึงหรือสื่อถึงอะไร ทั้งนี้การรับรู้มีความ สำคัญต่อเจตคติ อารมณ์และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึกและมี อารมณ์พัฒนามาเป็นเจตคติแล้วพฤติกรรมจะตามมาในที่สุด ดังนั้นมนุษย์เมื่อเกิดการรับรู้ในสิ่งใดสิ่ง หนึ่งแล้วจะตีความหมายและส่งผลกระทบต่อไปยังอารมณ์ ความรู้สึก ก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นในแต่ละ บุคคลที่แตกต่างกันไป ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ในแต่ละครั้งก็มีผลต่อการรับรู้ครั้งต่อไปเสมอ

ใจชนก ภาคอัฐ (2555) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคลไว้ว่า ประสบการณ์ ที่ได้พบมาแล้ว โดยมีการแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เป็น 2 ปัจจัย ภายใน นอก ปัจจัยภายใน หมายถึง คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความ ต้องการ คุณค่า ความสนใจ และประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน และ การเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทั้งสิ้น

กมลวัฒน์ ยะลาวรรณ (2547) ได้อธิบายถึงการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้แบ่งออกเป็นปัจจัยต่างๆ ประกอบด้วย ปัจจัยทางกายภาพของผู้รับรู้ ได้แก่ ระบบประสาทสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง

เป็นต้น ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพของผู้รับรู้ ได้แก่ ทักษะคิด อารมณ์ ค่านิยม ความต้องการ ความสนใจ ความพอใจ ความรู้ และประสบการณ์ เป็นต้น และปัจจัยทางสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ลักษณะของสิ่งเร้า ความแตกต่างของสิ่งเร้า เช่น สิ่งเร้าที่มีความเข้มกว่าสิ่งเร้าที่มีความชัดเจน สิ่งเร้าที่มีการกระทำซ้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้รับรู้ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ อวัยวะสัมผัส ถ้าอวัยวะสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี แต่ถ้าอวัยวะอ่อนสมรรถภาพ เช่น หูตึง สายตาสั้น ก็จะรับรู้ได้ไม่ดี และด้านสติปัญญา เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม และการสังเกตพิจารณา เป็นต้น และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ความรู้เดิม เป็นกระบวนการรับรู้เมื่อสัมผัสแล้ว ต้องแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้น หากไม่มีความรู้เดิมมาก่อนก็จะทำให้การรับรู้ ผิดไปจากความเป็นจริง ส่วนลักษณะของสิ่งเร้า เป็นปัจจัยภายนอกที่使人สนใจที่จะรับรู้หรือทำให้การรับรู้เกิดการคลาดเคลื่อน เช่น ความคล้ายคลึง ความต่อเนื่องของสิ่งเร้า และ สภาพพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

วิจักษณ์ อากัปกรณ์ (2556) ได้อธิบายการรับรู้ไว้ว่า เป็นการรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับความรู้จากสภาพแวดล้อมของตน และความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้น ๆ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการรับรู้ ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิต คือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการ 3 ด้าน ได้แก่ การรับสัมผัส การแปล ความหมายและอารมณ์ การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory Motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง จากการวิจัยมีการค้นพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น 75% จากการได้ยิน 13% การสัมผัส 6% กลิ่น 3% และการรับรส 3% การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า การที่มนุษย์จะรับรู้และสามารถพัฒนาจนเป็นการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ประกอบด้วย 1.สติปัญญา กล่าวคือ ผู้มีสติปัญญาสูงกว่าย่อมรับรู้ได้ดีกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำกว่า 2.การสังเกตและพิจารณาขึ้นอยู่กับความชำนาญและความสนใจต่อสิ่งเร้า 3.คุณภาพของจิตในขณะนั้นถ้ามีความเหนื่อยอ่อน เครียด หรือมีอารมณ์ขุ่นมัว อาจทำให้การแปลความหมายของสิ่งเร้าสัมผัสได้ไม่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม หากสภาพจิตใจโปร่งใสปลอดโปร่ง ก็จะทำให้การรับรู้และการเรียนรู้เป็นไปด้วยดีและเป็นไปอย่างมีระบบ

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550) ได้อธิบายถึงการรับรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คน สามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน โดยเด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ โดยองค์ประกอบสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการรับรู้ด้วยกัน

หลายอย่างเพราะการรับรู้พื้นฐานที่สำคัญต่อการเข้าใจพฤติกรรมบุคคล สามารถจำแนกได้ดังนี้ สมอง และระบบประสาท ระบบประสาทของคนประกอบด้วย สมอง ไขสันหลัง และเส้นประสาทซึ่งเป็นอวัยวะทำหน้าที่รับความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้มนุษย์มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าสัตว์ชนิดอื่น ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความทรงจำ และการรับรู้ ต้องอาศัยการทำของสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานสำคัญ แรงขับเป็นการกระตุ้นหรือเร้าให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในทางจิตวิทยาแบ่งแรงขับออกเป็นแรงขับพื้นฐาน และแรงขับที่เกิดจากการรับรู้ สิ่งเร้าและแรงจูงใจเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าและแรงจูงใจ จึงทำให้เกิดการตอบสนองขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน การเสริมแรงเป็นการกระตุ้นให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมเพื่อการรับรู้ เพราะเมื่อ แสดงพฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรงจึงอยากแสดงพฤติกรรมซ้ำอีก การเสริมแรงมีทั้งการเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ เช่นเดียวกับแรงจูงใจ จะเห็นได้ว่านอกจากการให้แรงจูงใจต่อผู้เรียนแล้ว การรู้จักเสริมแรงพฤติกรรม การตอบสนอง ซึ่งเป็นที่พึงปรารถนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในกระบวนการของการรับรู้ กระบวนการของการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งเร้า (Stimulus) มาเร้าอินทรีย์ (Organism) อินทรีย์เกิดการรับสัมผัส (Sensation) ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังประสาทสัมผัสส่งกระแสสัมผัสไปยังระบบประสาทเกิดการรับรู้ (Perception) สมองแปลผลออกมาว่าสิ่งที่สัมผัสคืออะไร เรียกว่า “ความคิดรวบยอด”(Conception) พฤติกรรมได้รับค่าแปลผลทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่เกิดการเรียนรู้ (Learning) และเมื่อเกิดกระบวนการรับรู้บุคคลก็จะเกิดการตอบสนอง (Response) พฤติกรรมนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes)

บุญธรรม กิจปริดาภิรุต (2540) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หรือเจตคติ หมายถึง ท่าที หรือความรู้สึกของ บุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติถือเป็นกิริยาท่าทีความรู้สึกรวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อม หรือความโน้มเอียงของจิตใจหรือประสาท ซึ่งแสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะแสดงออกในทางสนับสนุนเห็นดีเห็นชอบด้วยหรือต่อต้าน ไม่เห็นดีเห็นชอบด้วยก็ได้ ”

ยงยุทธวงศ์ภิมยศานต์ (2531) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ เป็นความเชื่อและความรู้สึกที่ทนทาน และได้รับการจัดระเบียบ ซึ่งมักเป็นตัว ผลักดันให้เรากะทำไปในทิศทางนั้น ๆ ทัศนคติจึงมีองค์ประกอบทั้งด้านความคิด อารมณ์และการ กระทำ

ถวิล ธาราโกชน (2532) ความหมายว่า ทัศนคติหมายถึง สภาวะของความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดขึ้นโดย อาศัยประสบการณ์และสภาวะความพร้อมจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสภาวะการณ์ต่าง ๆ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใด

ลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ต่อสถานการณ์บางอย่างต่อบุคคลหรือสิ่งของเช่น ความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง อธิบายด้วยวิธีการอ้างอิงถึงสิ่งที่อยู่ในความนึกคิดของผู้บริโภคที่เป็นเหตุทำให้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

องค์ประกอบของทัศนคติ

Assael (1995) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1. องค์ประกอบทางความคิด หรือการรับรู้เป็นความเชื่อ ความรู้หรือความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งใด เช่น ตราสินค้า ซึ่งความเชื่อในวัตถุเดียวกันอาจจะแตกต่างกันได้ในแต่ละบุคคล 2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก ความรู้สึกโดยรวมในเรื่องของความชอบ และอารมณ์ที่มีต่อวัตถุนั้น ๆ เช่น อาจเกิดจากผลของการประเมินในคุณสมบัติหลายๆ คุณสมบัติของสินค้าก็ได้ เรื่องของความรู้สึกนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานการณ์ด้วย 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม แนวโน้มในการกระทำหรือการแสดงออก ความโน้มเอียง ที่จะซื้อผลิตภัณฑ์

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2531) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านความรู้ (The Cognitive Component) ส่วนที่เป็นความเชื่อหรือการยอมรับว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความจริงของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่อาจชอบและไม่ชอบ โดยหากบุคคลนั้นมีความรู้หรือมีคิดด้านดีกับสิ่งนั้นมักจะมีทัศนคติที่ดีกับสิ่งนั้นด้วย แต่หากบุคคลนั้นมีความรู้หรือความคิดมาก่อนหน้าว่าสิ่งใดไม่ดีหรือรู้สึกไม่ประทับใจก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น 2. ด้านความรู้สึก (The Affective Component) เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทางอารมณ์จะเกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดผลที่แตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคลนั้น ๆ 3. ด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) ซึ่งการแสดงออกในแต่ละบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือต่อบุคคลหนึ่ง จะเป็นผลมาจากองค์ประกอบ 2 ด้าน ความรู้ความคิด และความรู้สึก

Allport (1968) การเกิดทัศนคติ (Attitude Formation) ได้ให้ความเห็นเรื่องทัศนคติว่า อาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ 1. เกิดจากการเรียนรู้เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี จากบิดามารดาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้วรับมาปฏิบัติตามต่อไป 2. เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง แยกสิ่งใดดีไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็ก จะมีการแสดงออกในกระทำที่แตกต่างกัน 3. เกิดจากประสบการณ์ หรือเหตุการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกัน เช่น ทัศนคติไม่ดีต่อคุณครูเพราะคนนั้นอาจเคยโดนตำหนิจากคุณครู ในบางคนอาจมีทัศนคติด้านที่ดีต่อคุณครูคนเดียวกัน เช่น คุณครูชม 4. เกิดจากการเลียนแบบ นำทัศนคติ การมีมุมมองของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็ก ๆ อาจได้รับทัศนคติจากบิดามารดา หรือคุณครูที่ตนนิยมชื่นชมมาเป็นทัศนคติของตนได้

Krech and Crutchfield (1948) ได้ให้ความเห็นว่า ทักษะที่นั้นเกิดขึ้นมาจากการที่บุคคลแต่ละบุคคลตอบสนองความต้องการ ซึ่งสิ่งใดได้ตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ บุคคลนั้นจะมีมุมมองและทัศนคติที่ดีกับสิ่งนั้น แล้วถ้าสิ่งนั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นไม่ได้จะเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ซึ่งอาจจะเกิดจากการได้เรียนรู้ความจริงจากการอ่านหรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่นก็ได้ ฉะนั้นบางคนจึงอาจเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้อื่นได้โดยมาจากการฟังจากบุคคลอื่น อีกส่วนหนึ่งการที่เข้าไปเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือมีกลุ่มสังคมที่ติดต่อกัน คนส่วนมากมักจะยอมรับและนำเอาทัศนคติจากกลุ่มมาเป็นของตน ถ้าหากทัศนคตินั้นไม่ได้ขัดแย้งกับทัศนคติของตนมากเกินไป และทัศนคติเป็นส่วนสำคัญคู่กับบุคลิกภาพของบุคคลๆ นั้นด้วย เช่น เป็นผู้บุคลิกภาพสมบูรณ์ มักจะมองผู้อื่นในมุมมองแง่ดี ส่วนบุคคลที่เป็นคนปรับตัวยาก ในการเข้าร่วมกลุ่มก็จะมีทัศนคติที่มีทิศทางในทางตรงข้าม มักมองไปในด้านลบ

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) กล่าวว่า ด้านทัศนคติ เป็นสิ่งที่สามารถปรับและเปลี่ยนแปลงได้ โดยจะมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน ได้แก่ 1. สิ่งจูงใจทางร่างกาย (Biological Motivation) ซึ่งทัศนคติมักจะเกิดจากเมื่อบุคคลหนึ่งกำลังมีการตอบสนองตามความต้องการ 2. ข้อมูล (Information) ซึ่งข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งการเกิดทัศนคติโดยมีพื้นฐานมาจากชนิดของข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับมา รวมไปถึงถึงลักษณะของแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้วย กระบวนการในการมองเห็นและเข้าใจในปัญหา (Selective Perception) ข้อมูลข่าวสารบางส่วนที่รับเข้ามาสู่ตัวบุคคลนั้นจะทำให้เก็บไปคิดและสร้างเป็นทัศนคติขึ้นมาได้ 3. การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group Affiliation) ซึ่งทัศนคติบางอย่างอาจได้มาจากการเข้ากลุ่ม ทั้งในทางตรง ทางอ้อม เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน กลุ่มกีฬา กลุ่มสังคม เป็นต้นในกลุ่มต่าง ๆ ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรวมของค่านิยม มุมมองแต่ยังมีการบอกต่อข้อมูล อัพเดทข่าวสาร แสดงความคิดเห็น ให้แก่บุคคลในกลุ่มด้วยกัน ซึ่งจะทำให้สามารถเกิดการสร้างทัศนคติขึ้นมาได้ โดยเฉพาะครอบครัว เพื่อน และร่วมงาน ซึ่งสามกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุด (Primary Group) เป็นแหล่งสร้างทัศนคติให้แก่บุคคลได้ 4. ประสบการณ์ (Experience) ซึ่งประสบการณ์ของแต่ละตัวบุคคลที่จะมีต่อวัตถุหรือสิ่งของต่าง ๆ ย่อมจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลตีมูลค่าสิ่งๆ ที่เขามีประสบการณ์พบเจอมาก่อนจนกลายเป็นทัศนคติได้ 5. ลักษณะท่าทาง (Personality) ซึ่งลักษณะท่าทางหลายประการต่างมีส่วนในทัศนคติในทางอ้อมที่สำคัญ เป็นส่วนในการสร้างทัศนคติให้กับบุคคลด้วย ปัจจัยต่าง ๆ ของการเกิดการเกิดของทัศนคติ มุมมองในความเป็นจริงจะมีได้มี การเรียงลำดับตามความสำคัญแต่อย่างไรก็ดีเพราะปัจจัยแต่ละทางเหล่านี้ตัวไหนจะมีความ สำคัญต่อการก่อตัวของทัศนคติมากหรือน้อยย่อมสุดแล้ว แต่ว่าการพิจารณาสร้างทัศนคติต่อสิ่ง ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดมากที่สุด

ประเภทของทัศนคติ

ดาร์ณี พานทอง (2542) การแสดงออกทางทัศนคติสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. ทัศนคติในทางบวก (Positive Attitude) ความรู้สึกต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่ดีหรือยอมรับความพอใจ เช่น นักเรียนที่เกิดมีทัศนคติที่ดีต่อการโฆษณา เพราะรู้สึกเกี่ยวกับวิชาการโฆษณาได้มีอิสรภาพความคิด 2. ทัศนคติในทางลบ (Negative Attitude) การแสดงออกทางความรู้สึกต่อสิ่งแวดล้อมในทิศทางทางลบ ไม่ยอมรับ และไม่เห็นด้วย เช่น ปิกไม่ชอบคนที่เลี้ยงนกเพราะปิกเห็นว่าเป็นการทารุณสัตว์ 3. การไม่แสดงออกทางทัศนคติ มีทัศนคติเฉยๆ (Negative Attitude) ซึ่งหมายถึง ทัศนคติเป็นกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าไม่มีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องนั้นทั้งหมด เช่น ปิกมีทัศนคติที่เป็นกลางต่อตู้ไมโครเวฟ เพราะปิกไม่มีความรู้ไม่เข้าใจในโทษหรือคุณของตู้ไมโครเวฟมาก่อน แสดงให้เห็นได้ว่าการแสดงออกในทัศนคตินั้นย่อมเกิดจากการบุคคลมีทัศนคติที่สะสมไว้เป็นความคิดและความรู้สึก จนสามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาตามความรู้สึกของทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้น แต่ละบุคคลอาจจะมีเพียงการแสดงออกทางทัศนคติประเภทเดียวหรือหลายประเภทก็ได้ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในความรู้สึก ความนึกคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมที่มีต่อบุคคลสิ่งของการกระทำหรือสถานการณ์นั้น

Katz (1960) ได้อธิบายถึงหน้าที่หรือกลไกของทัศนคติที่สำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1. เพื่อใช้สำหรับการปรับตัว (Adjustment) หมายความว่า ทัศนคติเป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่ให้ประโยชน์สูงสุดและให้ผลเสียน้อยที่สุด ทัศนคติจึงเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนให้ได้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์และที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละตัวบุคคล และสิ่งเหล่านี้เองจะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการมากที่สุด 2. เพื่อป้องกันตัว (Ego Defensive) โดยปกติในทุกขณะบุคคลทั่วไปมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตนเอง (Self-Image) เป็นทัศนคติที่จะสะท้อนมาเป็นการป้องกันตัว โดยการแสดงออกอาจเป็นการตีฉินินทาบุคคลอื่น และขณะเดียวกันก็จะทำให้ตนเองดูสูงส่งกว่าด้วยการมีทัศนคตินี้เป็นการที่ตนเองนั้นต้องเหนือกว่าผู้อื่น การที่ทัศนคติก่อตัวขึ้นมา ทัศนคติในลักษณะนี้จะมีลักษณะแตกต่างจากการมีทัศนคติเป็นเครื่องมือในการปรับตัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กล่าวคือ ทัศนคติจะมีใช้พัฒนาขึ้นมาจากการมี ประสบการณ์กับสิ่งนั้น ๆ โดยตรงหากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวผู้หนึ่งเอง และสิ่งที่ เป็น เป้าหมายของการแสดงออกมาซึ่งทัศนคตินั้นก็เป็นเพียงสิ่งที่เขาผู้นั้นหวังใช้เพียงเพื่อการระบาย ความรู้สึก เท่านั้น 3. เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม (Value Expressive) ทัศนคตินั้นได้เป็นส่วนหนึ่งของการมีค่านิยมต่าง ๆ และการมีทัศนคติแบบไหนจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการมีค่านิยมในแบบต่าง ๆ ดังนั้นทัศนคติจะสามารถใช้สำหรับอธิบายและบรรยายเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ที่มีได้ 4. เพื่อเป็นตัวจัดระเบียบเป็นความรู้ (Knowledge) ทัศนคติเป็นหนึ่งในมาตรฐานที่มีในตัวบุคคล โดยจะ สามารถนำมาใช้ในการประเมิน และทำความเข้าใจใน

สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเขาด้วยกลไกดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ตัวบุคคลสามารถรู้และเข้าใจถึงระบบและระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขาได้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

Herbert C. Kelman (1967) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยมีความเชื่อที่ว่าทัศนคติอย่างเดียวกันอาจจะเกิดในตัวบุคคลแต่ละบุคคลด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน จากความคิดนี้จึงได้แบ่งกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ออกเป็น 3 ประการ 1.การยินยอม (Compliance) การยินยอมหรือการปล่อยให้เหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นโดยไม่ขัดขวางมัก จะเกิดได้ต่อเมื่อตัวบุคคลได้เกิดการยอมรับสิ่งนั้น และมีความหวังจะได้รับ ความพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อสิ่งนั้น การที่บุคคลยอมปฏิบัติตามสิ่งที่ยากให้เขากระทำนั้นไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขามักจะคิดหรือคาดหวังที่จะได้รับรางวัลและได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เรียกเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติซึ่งจะมีแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดันให้บุคคลนั้นยอมทำตาม 2.การเลียนแบบ (Identification) การเลียนแบบมักเกิดขึ้นเมื่อตัวบุคคลนั้นยอมรับ ซึ่งเหตุของการยอมรับนี้เมืผลมาจากการที่ตัวบุคคลต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเองกับผู้อื่น โดยการเลียนแบบทัศนคตินี้ ตัวบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าหรือสิ่งที่ยอมรับให้เกิดการเลียนแบบ ซึ่งการเลียนแบบเป็นส่วนในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้มีแรงในการผลักดันปรับเปลี่ยนทัศนคติ การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร หรือผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร บุคคลจะรับเอาบางส่วนหรือทั้งหมดของบุคคลคนอื่นมาเป็นของตัวเองหรือแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นซึ่งกันและกัน 3.ความต้องการที่อยากจะปรับเปลี่ยน (Internalization) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เมื่อบุคคลนั้นเกิดการยอมรับกับสิ่งที่ได้มีอิทธิพลตรงกับสิ่งที่ต้องการภายในของตัวบุคคลนั้น ถ้าบุคคลนั้นมีความรู้สึก พฤติกรรม และความคิดนั้นได้ถูกกระทบก็ตามมักจะ มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ เพราะอย่างไรแล้วทัศนคติจะเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างโดยจากการสื่อสารกับผู้อื่น สิ่งที่เป็นแบบอย่างหรือความเกี่ยวข้องกับสถาบันก็มักจะมีการสื่อสารแทรกอยู่เสมอ กล่าวได้ว่าการสื่อสารเป็นกิจกรรมสำคัญอย่างมาก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2556) ได้อธิบายเกี่ยวกับทัศนคติไว้ว่า เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้จากแหล่งทัศนคติมีอยู่มากมาย แหล่งที่สำคัญให้เกิดทัศนคติ หนึ่งในนั้นคือประสบการณ์ มีประสบการณ์สิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดี ไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from Others) จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น การได้รับการอบรมแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนก็จะเกิดเป็นทัศนคติต่อการกระทำตามที่ได้รับรู้มา สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น การเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ช่วยให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น จึงเป็นการเลียนแบบการ

แสดงออกที่ว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อการทำบัญชีครัวเรือนตามไปด้วยและความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institution Factors) ทักษะคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้น เนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว โรงเรียน หรือหน่วยงาน เป็นต้น

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์พฤติกรรมกับทัศนคติไว้ว่า โดยบุคคลมีการแสดงออกเป็นพฤติกรรม โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการมีความรู้และทัศนคติที่แตกต่างกัน ความแตกต่างกันในการแปลความสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล

อรวรรณ ปิลาธนโรวาท (2537) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์พฤติกรรมกับทัศนคติไว้ว่า พฤติกรรมใด ๆ ของคนเราส่วนใหญ่ตามปกติโดยทั่วไปเกิดจากทัศนคติของบุคคลนั้น ทัศนคติจึงเปรียบเสมือนกับเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมส่วนใหญ่ของคนเราจำเป็นต้องศึกษาเรื่องทัศนคติอย่างลึกซึ้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุน (Promotion and Support)

เซอร์ ฌ. พระนคร (2557) ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า ความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจำเป็นต้องมีนโยบายการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยองค์กรของรัฐ รัฐบาลจำเป็นต้องมีกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อช่วยเสริมสร้างความมีวินัยการใช้เงินภายในครอบครัว ชุมชน การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้ได้ผลลัพธ์ ได้แก่ ครอบครัวมีความรักความผูกพัน และความซื่อสัตย์ต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้ภาคสังคมมีความน่าอยู่มีความรักความสามัคคี ความปรองดองขึ้นภายในสังคมอย่างยั่งยืน และเป็นการต่อยอดการจัดทำบัญชีต้นทุนเพื่อประกอบอาชีพ ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถวิเคราะห์การลงทุนในอาชีพที่คิดว่าจะมีความเสี่ยงหรือใช้ประเมิน วางแผน กับอาชีพที่ทำอยู่ที่จะไม่ได้รับคืนเงินทุนหรือกำไรที่เหมาะสม เพื่อวิเคราะห์ว่าสมควรลงทุนหรือควรที่จะหลีกเลี่ยงการลงทุนนั้น ทำให้เกิดความตระหนักถึงการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม

วิจักร อากัปกรณ์ (2556) ได้ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้วยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านบัญชีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ การรวบรวมข้อมูลในการออกแบบ วางแผน วางระบบบัญชี จัดทำคู่มือ คู่มือการจัดทำฐานข้อมูล และการปฏิบัติงานในส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้กับประชาชนได้จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือนได้ ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน สามารถวางแผนประกอบประกอบอาชีพกับทางหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จัดทำโครงการรณรงค์การจัดทำบัญชี

ครัวเรือน โดยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียน ผู้เรียนในสถาบันเป็นหนึ่งในกลไกการช่วยขับเคลื่อนการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้นักเรียนสามารถลงบัญชีรายรับ รายจ่าย รายละเอียดต่าง ๆ ของตนเอง และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นการสร้างการปลูกฝังการมีวินัยทางการเงิน รู้จักการวางแผนทางการเงินได้ มีการจัดอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อมุ่งหวังที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของนักเรียนในการพัฒนาตนเอง โดยใช้ภูมิปัญญาทางบัญชีสร้างวิถีสู่นาคตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สุพรรณณี ต้อนรับ (2551) ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้โดย เห็นถึงความสำคัญของโครงการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจจัดทำบัญชีครัวเรือนขึ้น และได้มีการจัดทำโครงการ “จุดดีมีรางวัล” เพื่อกระตุ้นให้มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง การทำบัญชีครัวเรือนเป็นหนึ่งในรากฐานที่สำคัญในระดับครอบครัว ซึ่งจะทำได้ต่อยอดไปในระดับชุมชนต่อไปอีก ทำให้มีโครงการสนับสนุนการทำบัญชีมีการติดตาม รายงาน และให้คำปรึกษาหรือข้อสงสัยกับเกษตรกรผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน จึงทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องรักษาระดับของทัศนคติที่ดีอันนี้ไว้และแก้ไขปัญหาในส่วนที่ทำให้เกษตรกรที่มีทัศนคติด้านลบในการจัดบัญชีครัวเรือน และเพิ่มการอบรมอย่างสม่ำเสมอ มีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนและส่งเสริมกับเกษตรกรให้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือนและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

มูลนิธิชัยพัฒนา (2557) ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง โดยได้สนับสนุนให้เกษตรกรชาวสวนยางได้มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาประเทศไปได้ โดยจะต้องสร้างพื้นฐานจาก ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชน ด้วยการใช่วิธีการ อุปกรณ์ที่ประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้หลักพื้นฐานแล้ว ก็มาค่อยเสริมสร้างด้านความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นให้สูงขึ้นบนหลักการความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ และการมีคุณธรรมมาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพื่อความรอดพ้นและดำรงอยู่อย่างมั่นคงภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยการตัดสินใจที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ 1.เงื่อนไขความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน และรอบคอบที่จะต้องนำความรู้มาพิจารณาเชื่อมโยงเพื่อการวางแผน และการปฏิบัติอย่างระมัดระวัง 2. เงื่อนไขคุณธรรม ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ศูนย์ข้อมูลและบริการสถาบันรามจิตติ (2553) ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า การส่งเสริมภูมิปัญญาทางการบัญชีเป็นการลงบัญชีเพื่อเตือนสติผู้ทำบัญชี

คร่ำเรื้อรังในการจับจ่ายใช้สอยของตนเองก่อให้เกิดการลด ละ เลิก สิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เมื่อลดความฟุ่มเฟือยลงได้ก็ก่อให้เกิดเงินออม ทำให้ครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุขโดย 1.การรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition) หมายถึง การมีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ ความเข้าใจและเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน เพื่อกระบวนการขับเคลื่อนที่เกิดประโยชน์สูงสุด 2.ทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice) หมายถึง ความสามารถด้าน การจดบันทึกรายละเอียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน 3. ทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System) หมายถึง ความสามารถในการคิดและปฏิบัติ โดยยึดหลักการระบบทางการบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม และเป็นไปตามกระบวนการที่ชัดเจนถูกต้อง 4.การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation) หมายถึง ความสามารถในการนำองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการและประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สุภัทรชรร ทวีจันทร์ (2556) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาทางการบัญชีไว้ว่า สิ่งเตือนความทรงจำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนได้เกิดความตระหนักในการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งการส่งเสริมภูมิปัญญาทางการบัญชีเริ่มจากการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition) มีจุดมุ่งหมายในอนาคตเพื่อช่วยสร้างการรับรู้ความเข้าใจและให้ผู้จัดทำบัญชีมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกันช่วยเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำบัญชีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในขั้นต่อมาเป็นการส่งเสริมทักษะในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice) เป็นการเสริมทักษะความสามารถการจดบันทึกรายละเอียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน ส่วนการส่งเสริมทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการระบบทางการบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเป็นไปตามกระบวนการที่ชัดเจนถูกต้อง สำหรับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation) เป็นการสนับสนุนให้ผู้จัดทำบัญชีนำองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการและประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและเกิดความยั่งยืนด้วยการอาศัยแนวทางปฏิบัติตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นรากฐานในการดำรงคงอยู่ภายใต้สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำชีวิตไปสู่วิถีแห่งความพอเพียง ซึ่งหากผู้ปฏิบัติจะรู้จักถึงความพอประมาณในตนเอง รู้จักการการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ โดยการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครอบครัวอย่างถูกต้อง เพื่อให้การจัดทำบัญชี

ครัวเรือนโดยข้อมูลที่ได้มาทำให้ทราบที่มาที่ไปของการใช้เงิน สามารถหาวิธีการเพิ่มรายรับลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้เกิดความพอดีสมดุล หากมีเงินส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายก็สามารถนำไปเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต หรือในยามจำเป็น ก่อให้เกิดเป็นความมั่นคงในชีวิตนำไปสู่วิถีชีวิตที่ดีเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยในประเทศ

พิมพ์รัก พุ่มเจริญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่งผลให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่าย ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่จัดทำอย่างชัดเจน โดยผลจากการจัดทำดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในอาชีพเกษตรกร ในคาดการณ์ราคาเกลือในปีหน้า สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่ไม่มีการจัดทำบัญชีพบว่าสาเหตุหลักที่ไม่จัดทำบัญชี เกษตรกรได้เชื่อมั่นตนเองว่าจะสามารถบริหารเงินได้โดยไม่ต้องจัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะเนื่องจากรายรับและรายจ่ายเป็นรายการที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เป็นกิจวัตรประจำวันแล้วยังรวมถึงการที่เกษตรกรไม่สามารถนำผลที่บันทึกมาให้เกิดประโยชน์ สิ่งนี้ถือเป็นปัจจัยที่ได้ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือเกิดการล้มเลิกในการทำบัญชีครัวเรือน และถึงจะมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี รู้วิธีการจัดบันทึก บอกได้ถึงประโยชน์ของการจัดทำ แต่ปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เช่นเดียวกับวุฒิการศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี ถ้าต้องการให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอเพิ่มมากขึ้น ต้องมีหน่วยงานต่าง ๆ ทำการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดทำบัญชีอย่างครบวงจร มีการสร้างเป้าหมายที่สามารถจับต้องได้และเห็นผลในระยะสั้น การติดตามและช่วยเหลือกรณีที่เกษตรกรมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ

ธรรณชนก นิลมณี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรม สภาพปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตัวแทนของกลุ่มส่วนใหญ่ได้รู้จักการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว ได้เริ่มทำบัญชีครัวเรือนในช่วง 7-12 เดือน และบันทึกบัญชีเป็นรายสัปดาห์หรือรายอาทิตย์ แต่พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผล ส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จำตรีหญิง กิติวัฒน์ ล้อมฉิมพลี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ การมีความจำเป็นต้องทำบัญชีครัวเรือน การทำให้มีเงินออมมากขึ้น การทำให้ทราบรายละเอียดรายได้และรายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย การทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีผลต่อ ชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือจังหวัดปทุมธานี ในการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมาบันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่ชอบและไม่สนใจในประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

อรทัย ดุษฎีดาเกิง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้มีทัศนคติที่ดีในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และได้ทราบถึงประโยชน์ในการจัดทำ แต่พบปัญหาว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน และยังมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละวันมาก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถจดบันทึกบัญชีได้อย่างสม่ำเสมอ และแหล่งข้อมูลยังไม่มากพอจากภาครัฐและเอกชนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชี และเกษตรกรคิดว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเสียเวลา โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้อย่างต่อเนื่องและอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่พบระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ณัฐภัทร คาสิ่งห้วงษ์ และ สุภาภรณ์ พวงชมภู (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนชำระหนี้ขอเกษตรกรรายย่อยด้วยบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษา ลูกค้าเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางหล่อ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อศึกษารูปแบบการจัดทำการจัดทำบัญชีครัวเรือนของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นเกษตรกร ผลศึกษาพบว่าลูกค้าเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3 รูปแบบ 1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน 2-3 วันครั้ง 2.จัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำวัน 3.จัดทำบัญชีครัวเรือนทุกสัปดาห์ และมีข้อเสนอแนะ ด้านปัญหาอุปสรรคในการวางแผนทางการเงินด้วยบัญชีครัวเรือนของลูกค้าเกษตรกร ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้เสียเวลา มีความ

ยุ่งยาก และการไม่สามารถบันทึกรายการได้เนื่องจากการมีปัญหาในเรื่องการเขียนหนังสือ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. ควรเข้าไปให้ความรู้และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

ธานินทร์ อุดมศรี (2554) ได้การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ส่วนมากแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการออมที่ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน มีการออมทุกเดือน และมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อการศึกษาของคนในครอบครัว เก็บไว้ในยามเจ็บป่วย ยามชราส่วนมากออมในรูปเงินฝากและประกันชีวิต ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยมีผลต่อการออมของครัวเรือนมากที่สุดถึงปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้ มีผลต่อการออมมากและต่อมา ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การออม พบว่าปัจจัยทำให้เงินออมมีความปลอดภัยมีผลต่อการออมเงินมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลมากมี 2 ปัจจัย ได้แก่ มีให้เลือกหลายรูปแบบและเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย ปัจจัยด้านผลตอบแทนจากการออม พบว่าปัจจัยอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมเงินเป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุดต่อการออมของครัวเรือน และปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งของสถาบันการเงิน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมมาก ตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางสะดวกและปัจจัยสุดท้ายเป็นปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดของสถาบันการเงิน ได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเงินมากที่สุด เป็นการมีของที่ระลึกแจกเมื่อเข้าไปติดต่อเรื่องการออม และการมีเอกสารอธิบายถึงประโยชน์ในการออมเงิน

ไชยา ทองด้อย (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร จากผลศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ด้านเพิ่มศักยภาพ ในด้านการศึกษา ด้านการสร้างปัญญา และด้านการมีส่วนร่วมจัดอยู่ในระดับมากมีส่วนที่สำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือน จากการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร จำแนกตาม อายุ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต่อศักดิ์ จิตต์วัฒนา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก รับรู้จากการได้เข้ารับการอบรม ได้มีความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือได้เข้าใจคำว่าเงินสดยกมา และมีการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน การปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรใน ตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การลงรายการในช่องหมายเหตุเป็นประจำ เมื่อได้มีจ่ายชำระหนี้แก่เจ้าหนี้หรือค่าใช้จ่าย มีสมุดบันทึกเล็กติดตัวไว้ลงรายการที่จ่ายออกไป หลังจากทำ

บัญชีครัวเรือนเสร็จ ก็ได้นำไปให้กับผู้ตรวจบัญชีครัวเรือนทำการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และท่านใช้หลักการของการทำบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการรายรับ-รายจ่ายภายในครอบครัว ตามลำดับ

นัฐกานต์ ทิพย์โสสถิ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชน ในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการทำบัญชีครัวเรือน และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับข้างมาก ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยย่อยตามลำดับมากถึงน้อย โดยทัศนคติคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิต ทัศนคติด้านมีเงินออมเพิ่มขึ้นเมื่อครอบครัวได้จัดทำบัญชีครัวเรือน ทัศนคติคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยวางแผนการออมเงินของครอบครัวในอนาคต ด้านความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับกลาง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ได้แก่ ความเข้าใจในขั้นตอนของการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยได้รับการอบรมจากหน่วยงานของรัฐ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดอยู่ในระดับปานกลาง

ดนุพล วิเชียร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีและปัจจัยการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดบัญชีครัวเรือนจัดอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยย่อย ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในบัญชีครัวเรือนนำมาช่วยวางแผนออมเงิน นำความรู้ความเข้าใจถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นได้ด้วย ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นทางหนึ่งในการช่วยลดค่าใช้จ่ายและหารายได้เพิ่มสำหรับครอบครัว ส่งเสริมให้ลูกและหลานได้รู้จักบันทึกรายละเอียด รายรับและรายจ่าย และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานเกี่ยวข้องเข้ามาฝึกอบรม ให้ความรู้ สำหรับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเมินประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัดการออม ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร จัดอยู่ในระดับมาก และในส่วนของแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งสามด้านเหมาะสมกับประชาชน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผกามาศ มูลวันดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุ่มปึก อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนคุณภาพชีวิตในครอบครัวเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำ บัญชีครัวเรือนเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในครอบครัวและทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยที่มี

ผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำ บัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว จากผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัวด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้และความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก ในด้านคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคลด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก เกษตรกรบ้านหนองตาไก้ที่มีเพศแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เกษตรกรบ้านหนองตาไก้ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชี ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านทัศนคติของหัวหน้าครอบครัว ด้านความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัว ด้านการจัดสรรในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการมองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน เกษตรกรบ้านหนองตาไก้ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านระดับความเป็นอิสระส่วนบุคคล และด้านความเชื่อส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเกษตรกรบ้านหนองตาไก้ที่มีสภาพภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีผลกระทบของพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติของผู้ทำบัญชี ด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และด้านการจัดสรรเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตในครอบครัว ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความเชื่อส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกรียงไกร ศิลปะรัมย์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาเกษตรกรชาวสวนยาง ตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย 1.ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ มี 4 ตัวแปร ได้แก่ การให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ การใช้ความรู้ที่ได้จากเจ้าหน้าที่ การติดตามจากเจ้าหน้าที่ และความเข้าใจในการปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายหัวข้อ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในเรื่องการติดตามผลจากภาครัฐ ทุก ๆ 3 เดือน 2.ปัจจัยด้านการยืดอกนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ 5 ตัวแปร ได้แก่ ความมั่นคงของการดำรงชีวิต มีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อม รู้จักการพัฒนา ใช้ชีวิตด้วยความมีสติ และการ

สร้างพื้นฐานในการดำรงชีวิต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายหัวข้อพบว่า ความมีศีลธรรมอันดีในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับที่หนึ่ง 3.ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือน มี 4 ตัวแปร ได้แก่ ระบบการแก้ไขและการจัดการหนี้สิน ระบบการวางแผนทางการเงิน ระบบการพยากรณ์ความต้องการใช้เงิน และระบบความร่วมมือและการป้องกันหนี้สิน ซึ่งตัวแปรระบบการแก้ไขและการลดหนี้สินอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าการทำบัญชีครัวเรือนลดวิกฤตหนี้สินโดยจัดการรายรับรายจ่ายให้สมดุล ลดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินได้

สนธิญา สุวรรณราช (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ การส่งเสริมสนับสนุน และปัญหาอุปสรรค ที่มีต่อพฤติกรรมกรจัดการทำบัญชีครัวเรือนของสมาชิก การศึกษาเชิงประจักษ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนทิพย์ช้าง ตำบลปงยางคก อำเภอนำทม จังหวัดลำปาง ศึกษาความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ การส่งเสริมสนับสนุน และปัญหาอุปสรรค กับพฤติกรรมกรจัดการทำบัญชีครัวเรือน โดยผลการศึกษาพบว่า ทั้งสี่ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรจัดการทำบัญชีครัวเรือน การทำบัญชีครัวเรือนได้ทำให้ผู้จัดทำทราบจำนวนใช้จ่ายในแต่ละวัน ได้มีการวางแผนการชำระหนี้สหกรณ์ตรงเวลา มีเงินออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคต แต่สมาชิกไม่มีเวลาในการลงบัญชี เวลาและงานส่งผลต่อการทำบัญชี และครัวเรือนยังต้องมีความรู้ความเข้าใจที่จะบันทึกบัญชี ทักษะคติในการบันทึกบัญชีที่ดี และต้องได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้พฤติกรรมกรการทำบัญชีครัวเรือนของสมาชิก

ปาภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อศึกษาทักษะคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วย ด้านเกณฑ์รายรับ ด้านเกณฑ์รายจ่าย ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน ด้านการออมเงิน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และด้านความรู้คุณธรรม อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านกระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ประกอบด้วย ด้านการรับรู้และส่งเสริม

องค์ความรู้ ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก

จินตนา จันทนนท์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในเรื่องการรับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนจากเจ้าหน้าที่รัฐเป็นประจำมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องเข้าใจการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนหลังจากได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงในการทำบัญชีครัวเรือนได้ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ ส่งผลเชิงบวกต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจส่งผลเชิงบวกต่อการ จัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าปัจจัยด้านทัศนคติส่งผลเชิงบวกต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สายสมร สังข์เมฆ (2559) ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา และเพื่อเปรียบเทียบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษาและรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในชุมชน ด้านบุคคล และด้านการชำระหนี้สินของครัวเรือน ส่วนการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าระดับการศึกษา และรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา

อารยา อิงไพบูลย์กิจ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

จังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนด้านการรับรู้ และทัศนคติไม่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน

ภาวนีย์ ธนาอนวัช (2556) ศึกษาเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชีวิตที่เพียงพอ จากการศึกษาพบว่า ผลของความคิดเห็นในระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ได้อยู่ในระดับปานกลางคิด ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความรู้ที่ได้มา และประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นได้ช่วยในการวางแผนการออมของท่านในอนาคตได้มากที่สุด ลำดับรองลงมาเมื่อครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวจะมีเงินออมมาก ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะนำมาช่วยในการวางแผนการออมเงิน และมีเงินออมมากขึ้น

สุกัญญา ชัยวิชู (2554) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนทั้งสิ้น 400 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมต่อเดือน รายจ่ายรวมต่อเดือน และเงินออมต่อเดือน มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ อยู่ที่ระดับ 0.05 ปัจจัยทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรม การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ผลโดยการจำแนกกลุ่ม (Multiple Discriminates Analysis: MDA) เพื่อจำแนกกลุ่มของปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

ผลงานวิจัยต่างประเทศ

Garry and Stephen (2017) ศึกษาเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนในออสเตรเลีย จากผลการศึกษาพบว่า บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมการบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของวิกฤตและการบัญชีในบ้านของออสเตรเลียเน้นในการทำธุรกรรมตามปกติเมื่อเทียบกับการจัดทางงบประมาณและงบการเงินบัญชีครัวเรือนในประเทศออสเตรเลียได้ดำเนินการบันทึกโดยผู้หญิงและผู้ชาย จากการตรวจสอบพบว่าในปัจจุบันยังคงมีการบันทึกบัญชีภายในครัวเรือน

Vidisha Gunesh Ramlugun (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การตัดสินใจในทำบัญชีในสาธารณรัฐมอริเชียส จากผลจากการศึกษาพบว่า การทำบัญชีแยก 4 ประเภท ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การเก็บบันทึก การตัดสินใจ และการวางแผนทางการเงินระยะยาวนั้นมีการปฏิบัติที่ชัดเจนเราพบว่าการวางแผนทางการเงินในระยะยาวนั้นมีความชัดเจนน้อยที่สุด สิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ ความกังวลต่อหนี้สินและความต้องการอย่างสูงที่จะอยู่ในการควบคุมการเงินของที่อยู่อาศัย ความพร้อมของเงินสดเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ บันทึกทางบัญชีอย่างง่าย เช่น ใบแจ้งหนี้ ใบเสร็จและใบแจ้งยอดธนาคารถูกจัดทำโดยนักบัญชีในครัวเรือนเพื่อใช้อ้างอิง โดยผลจากการศึกษาพบว่า การตัดสินใจทำบัญชีในสาธารณรัฐมอริเชียสมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงด้านหนี้สิน การคำนวณภาษี เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ การแต่งงาน การเสียชีวิต และพบว่าคอมพิวเตอร์มีบทบาทน้อยมากในการบัญชีครัวเรือนในมอริเชียส อย่างไรก็ตามในประเทศอื่น ๆ เจ้าของคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลได้เปลี่ยนระบบบัญชีครัวเรือนด้วยตนเองโดย ซอฟต์แวร์การเงินบ้าน แอปพลิเคชัน มอบขอบเขตใหม่ให้กับการบัญชีครัวเรือนและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่อ่อนแอและใช้ข้อมูลทางการเงิน การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมบัญชีอาจทำให้บัญชีครัวเรือนใช้เวลาเฉลี่ยนลง สามารถเก็บบันทึกได้นานมากในขณะที่มั่นใจได้ว่าข้อมูลจะไม่สูญหาย นอกจากนี้การอ้างอิงถึงค่าใช้จ่ายก่อนหน้าสามารถทำได้เร็วขึ้น

Rahmah Ismail (2012) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รายจ่ายกับการออมของครัวเรือนในคาบสมุทรมมาเลเซีย จากผลการการศึกษาพบว่า รายได้ค่าใช้จ่ายและการออมมีความสัมพันธ์กัน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับความต้องการที่หลากหลายนั้นมีความสำคัญต่อการยกระดับสถานะสุขภาพและสวัสดิการของครัวเรือน ในทางกลับกันการออมมีความจำเป็นสำหรับการใช้ในอนาคต ตามทฤษฎีการบริโภคแบบการบริโภคแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ของครัวเรือนครัวเรือนที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะจัดสรรเปอร์เซ็นต์ความต้องการในชีวิตประจำวันน้อยลง เช่น อาหาร เสื้อผ้า และการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือยที่สูงขึ้นสัดส่วนของการประหยัดอยู่ที่ระดับรายได้ต่ำซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น และลดลงอีกครั้ง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ค่าใช้จ่ายและการออมของครัวเรือนในคาบสมุทรมมาเลเซีย การวิเคราะห์ที่ใช้ข้อมูลจาก 4003 ครัวเรือนที่สัมภาษณ์ในปี 2550/2551 กรอบการสุ่มตัวอย่าง จำนวนครัวเรือนในคาบสมุทรมมา

มาเลเซียและกลุ่มตัวอย่างถูกเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ตามสัดส่วนของครัวเรือนในแต่ละรัฐในคาบสมุทรมมาเลเซีย การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าความยืดหยุ่นของรายรับรายจ่ายสูงสุดสำหรับค่าเช่าและการชำระเงินกู้รวมถึงสุขภาพในขณะที่ความยืดหยุ่นต่ำสุดถูกบันทึกไว้สำหรับความต้องการรายวัน แสดงว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครัวเรือนจัดสรรให้กับค่าเช่า จ่ายเงินกู้ และค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ในแง่ของการออมครัวเรือนส่วนใหญ่จัดสรรเพียงเล็กน้อยของรายได้ของพวกเขาเพื่อการออมในขณะที่มีบางครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมและบางคนใช้จ่ายมากกว่ารายได้

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัย/หัวข้อวิจัย	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
ธรรณูชนก นิลมณี (2558) “การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี”	1.ปัจจัยด้านบุคคล 2.รายจ่ายของครัวเรือน 3.ภาระหนี้สิน 4.แหล่งที่มาของหนี้สิน	1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน
دنุพล วิเชียร (2559) “ประสิทธิผลในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”	1.ด้านความรู้ความเข้าใจ 2.ด้านทัศนคติ 3.ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.ด้านลดรายจ่าย 2.ด้านการเพิ่มรายได้ 3.ด้านประหยัดการออม 4.ด้านการเรียนรู้
นัฐกานต์ ทิพย์โสทธิ (2557) “ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”	1.ด้านทัศนคติ 2.ด้านความรู้ความเข้าใจ 3.ปัญหาและอุปสรรค	1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน
เกรียงไกร ศิลปรัศมี (2558) “องค์ประกอบการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาเกษตรกรชาวสวนยาง ตำบลบางชัน อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช”	1.ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ 2.ปัจจัยด้านการยัคนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ 3.ปัจจัยด้านการบริหารทางการเงินของครอบครัว	1.องค์ประกอบการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน
อารยา อิงไพบุลย์กิจ (2559) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์”	1.ด้านความรู้ความเข้าใจ 2.ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	1.การทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/หัวข้อวิจัย	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
จำตรีหญิง กิติวัฒน์ ล้อมนิมพลี (2557) “ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี”	1.ปัจจัยส่วนบุคคล 1.ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3.ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน
จินตนา จันทนนท์ (2561) “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร”	1.ด้านการรับรู้ 2.ด้านความรู้ความเข้าใจ 3.ด้านทัศนคติ	1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน
อารยา อิงไพบุลย์กิจ (2559) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์”	1.ด้านความรู้ความเข้าใจ 2.ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	1.การทำบัญชีครัวเรือน
สายสมร สังข์เมฆ (2559) “การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา”	1.ระดับการศึกษา 2.รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน	1.ด้านบุคคล 2.ด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน 3. ด้านการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในชุมชน 4.ด้านการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในชุมชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/หัวข้อวิจัย	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
<p>สนธิญา สุวรรณราช (2557)</p> <p>“ผลกระทบของความรู้ความเข้าใจทัศนคติ การส่งเสริมสนับสนุน และปัญหาอุปสรรค ที่มีต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของสมาชิก การศึกษาเชิงประจักษ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนทิพย์ช้าง ตำบลปงยางคก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดลำปาง”</p>	<p>1.ความรู้ความเข้าใจ</p> <p>2.ด้านทัศนคติ</p> <p>3.การส่งเสริมสนับสนุน</p> <p>4.ปัญหาอุปสรรค</p>	<p>1.พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน</p>

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ กลุ่มศิลปหัตถกรรมใน เขตจังหวัดภาคกลาง เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนาและเชิงสถิติ โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลมา ทำการศึกษาและวิเคราะห์ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 จังหวัด ประกอบด้วย พิษณุโลก นครสวรรค์ ลพบุรี กรุงเทพมหานคร สิงห์บุรี และกำแพงเพชร ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 2,023 ครัวเรือน

ตารางที่ 2 แสดงประชากรกลุ่มศิลปหัตถกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร (ครัวเรือน)
กรุงเทพมหานคร	206
พิษณุโลก	503
นครสวรรค์	483
ลพบุรี	344
สิงห์บุรี	156
กำแพงเพชร	332
รวม	2,023

ที่มา: ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
ข้อมูล ณ วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2563

การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Probability Samplings)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังสูตรคำนวณต่อไปนี้

$$\frac{n = N}{1 + Ne^2}$$

โดย n คือ จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e คือ ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยการศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05)

แทนค่า

$$\frac{n = 2,023}{1 + 2,023 (.05)^2}$$

$$= 333.99$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีเท่ากับ 334 คน

ผู้ศึกษาได้ทำการแจกแจงตามขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 334 ตัวอย่าง การเลือกตัวอย่าง จะใช้การเลือกประเภทตามความน่าจะเป็น (Probability Samplings) โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Samplings) โดยการเลือกจะทำการแบ่งกลุ่มครัวเรือนแต่ละจังหวัดก่อน แล้วจึงดำเนินการเลือกครัวเรือนแต่ละจังหวัดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างในแต่ละจังหวัดโดยใช้วิธีแบบเป็นสัดส่วนกับขนาดของกลุ่ม (Proportionate) ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างกลุ่มศิลปหัตถกรรมที่อยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
กรุงเทพมหานคร	206	$206 \times 334 / 2023 = 34$
พิษณุโลก	503	$503 \times 334 / 2023 = 82$
นครสวรรค์	483	$483 \times 334 / 2023 = 80$
ลพบุรี	344	$344 \times 334 / 2023 = 57$
สิงห์บุรี	156	$156 \times 334 / 2023 = 26$
กำแพงเพชร	332	$332 \times 334 / 2023 = 55$
รวม	2,023	334

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ศึกษาโครงสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบจะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยยิ่งขึ้น

4. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความในแบบสอบถาม ทั้งด้านเนื้อหาและความเข้าใจ การใช้ภาษา เพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจน และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรม ในเขตพื้นที่ภาคกลาง สำหรับในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามที่เกี่ยวกับกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้รวมในปัจจุบัน แหล่งที่มาของหนี้สิน และความสม่ำเสมอการทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อยที่สุด

+

เกณฑ์ในการพิจารณาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการผลที่เกิดขึ้นจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง ด้านการเก็บออมเงิน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ และด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการทำบัญชีครัวเรือน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาระดับการทำบัญชีครัวเรือน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	มีความคิดเห็นต่อผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนในระดับที่น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อิสระ

3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามในแบบสอบถามตามตรงจุดมุ่งหมายของการศึกษาคั้งนี้หรือไม่ จากการศึกษาจึงปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงต่อไป

2. นำแบบประเมิน IOC เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในการพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และการสอดคล้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

3. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) แล้ว ไปแจกกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง จำนวน 334 คน โดยทำการแจกแบบสอบถามใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form)

2. เลือกแบบสอบถามครบถ้วน และนำแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้มาครบเต็มจำนวนร้อยละ 100

2. ลงรหัส (Coding) คือการลงลำดับของแบบสอบถาม การลงค่าตามข้อ และกลุ่มของแบบสอบถามสำหรับประมวลผล

3. ประมวลผลข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้มาวิเคราะห์ ตรวจสอบและอธิบายในระดับนัยสำคัญของตัวแปรและพหุสมมติฐาน โดยการตีความจากผลที่ได้ประมวลออกมาจากตัวแปรที่ได้ทำการทดสอบ

5. นำผลการอธิบาย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมาทำการวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎี และพิจารณาด้วยเหตุผล มาช่วยสรุปแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายรวมเฉลี่ยต่อเดือน ภาระการผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แหล่งที่มาของหนี้สิน ความสม่ำเสมอการทำบัญชี และแหล่งที่มาในการขอสินเชื่อ

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อบรรยายระดับปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน และระดับการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน กับตัวแปรการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรม ด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับโดยกำหนดระดับความสัมพันธ์ (Hinkle, D.E, William ,W. and Stephen G. J., 1998) และกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.91 – 1.00	มีระดับความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.71 – 0.90	มีระดับความสัมพันธ์กันสูง
0.51 – 0.70	มีระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.31 – 0.50	มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำ
0.00 – 0.30	มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมาก

เครื่องหมาย +, - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ โดยที่หาก

r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์ไปทิศทางเดียวกัน

r มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์ไปทิศทางตรงกันข้าม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 4.4 การทดสอบสมมติฐาน
- 4.5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง จำนวน 344 คน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน แหล่งที่มาของหนี้สิน ความถี่ในการทำบัญชีครัวเรือน และแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อ แสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางแสดงเป็นจำนวน และค่าร้อยละ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4-14 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	151	45.21
หญิง	183	54.79
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 183 คน (ร้อยละ 54.79) รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 151 คน (ร้อยละ 45.21) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	75	22.46
31-40 ปี	147	44.01
41-50 ปี	69	20.66
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	43	12.87
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 147 คน (ร้อยละ 44.01) รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 75 คน (ร้อยละ 22.46) มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 20.66) และน้อยที่สุด มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน (ร้อยละ 12.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	41	12.28
ประถมศึกษา	83	24.85
มัธยมศึกษา/ปวช.	120	35.93
ปริญญาตรี/เทียบเท่า/สูงกว่า	90	26.95
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 120 คน (ร้อยละ 35.93) รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี/เทียบเท่า/สูงกว่า จำนวน 90 คน (ร้อยละ 26.95) มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 83 คน (ร้อยละ 24.85) และน้อยที่สุดไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 41 คน (ร้อยละ 12.28) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน	130	38.92
มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน	140	41.92
มีสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป	64	19.16
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน จำนวน 140 คน (ร้อยละ 41.92) รองลงมา มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน จำนวน 130 คน (ร้อยละ 38.92) และน้อยที่สุด มีสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป จำนวน 64 คน (ร้อยละ 19.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	10	2.99
5,001 - 10,000 บาท	15	4.49
10,001 - 20,000 บาท	104	31.14
20,001 - 30,000 บาท	154	46.11
มากกว่า 30,001 บาท	51	15.27
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 154 คน (ร้อยละ 46.11) รองลงมา รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 104 คน (ร้อยละ 31.14) รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท จำนวน 51 คน (ร้อยละ 15.27) รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 15 คน (ร้อยละ 4.49) และน้อยรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	10	2.99
5,001 - 10,000 บาท	81	24.25
10,001 - 20,000 บาท	96	28.74
20,001 - 30,000 บาท	118	35.33
มากกว่า 30,001 บาท	29	8.68
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 118 คน (ร้อยละ 35.33) รองลงมา มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 96 คน (ร้อยละ 28.74) มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 81 คน (ร้อยละ 24.25) มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท จำนวน 29 คน (ร้อยละ 8.68) และน้อยที่สุด มีรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน

ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	20	5.99
10,001 - 50,000 บาท	77	23.05
50,001 - 100,000บาท	177	52.99
มากกว่า 100,000 บาท	60	17.96
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 50,001 - 100,000บาท จำนวน 177 คน (ร้อยละ 52.99) รองลงมา มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 10,001 - 50,000 บาท จำนวน 77 คน (ร้อยละ 23.05) มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบันมากกว่า 100,000 บาท

จำนวน 60 คน (ร้อยละ 17.96) และน้อยที่สุด มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 คน (ร้อยละ 5.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งที่มาของหนี้สิน

แหล่งที่มาของหนี้สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สินค้าอุปโภค บริโภค	160	47.90
อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	200	59.88
ยานพาหนะ	190	56.89
บ้าน ที่ดิน	193	57.78
อื่น ๆ ได้แก่ ค่าต้นทุนทางการเกษตร, ค่าปุ๋ยและพันธุ์พืช และ ค่าเลี้ยงดูลูก	10	2.99

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ จำนวน 200 คน (ร้อยละ 59.88) รองลงมา มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้อบ้าน ที่ดิน จำนวน 193 คน (ร้อยละ 57.78) มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้อยานพาหนะจำนวน 190 คน (ร้อยละ 56.89) มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค จำนวน 160 คน (ร้อยละ 47.90) และน้อยที่สุด มีแหล่งที่มาของหนี้สินอื่น ๆ ได้แก่ ค่าต้นทุนทางการเกษตร, ค่าปุ๋ยและพันธุ์พืช และค่าเลี้ยงดูลูก จำนวน 10 คน (ร้อยละ 2.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่การทำบัญชีครัวเรือน

ความถี่การทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทุกวัน	35	10.48
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	65	19.46
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	108	32.34
5 ครั้งต่อสัปดาห์	75	22.46
มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	51	15.27
รวม	334	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 108 คน (ร้อยละ 32.34) รองลงมา มีการทำบัญชีครัวเรือน 5 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 22.46) มีการทำบัญชีครัวเรือน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 65 คน (ร้อยละ 19.46) มีการทำบัญชีครัวเรือนมากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 51 คน (ร้อยละ 15.27) และน้อยที่สุด มีการทำบัญชีครัวเรือนทุกวัน จำนวน 35 คน (ร้อยละ 10.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งที่มาของการขอสินเชื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถาบันการเงินของรัฐ	229	68.56
ธนาคารพาณิชย์	147	44.01
ธุรกิจทางการเงิน (Non-Bank)	182	54.49
โรงรับจำนำ	40	11.98
แหล่งเงินทุนนอกระบบ	55	16.47
อื่น ๆ (ระบุ)	0	0.00

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐ จำนวน 229 คน (ร้อยละ 68.56) รองลงมา มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากธุรกิจทางการเงิน (Non-Bank) จำนวน 182 คน (ร้อยละ 54.49) มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ จำนวน 147 คน (ร้อยละ 44.01) มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากแหล่งเงินทุนนอกระบบ จำนวน 55 คน (ร้อยละ 16.47) และน้อยที่สุด มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากโรงรับจำนำ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 11.98) ตามลำดับ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางแสดงเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 14 – 18 ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.781	0.827	มาก
ด้านการรับรู้	3.728	0.803	มาก
ด้านทัศนคติ	3.761	0.762	มาก
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	3.908	0.712	มาก
รวม	3.795	0.776	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.795$, S.D. = 0.776) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($\bar{x} = 3.908$, S.D. = 0.712) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.781$, S.D. = 0.827) อยู่ในระดับมาก ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 3.761$, S.D. = 0.762) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.728$, S.D. = 0.803) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านความรู้ความเข้าใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. การทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผน บริหารการเงิน เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาตนเอง ได้ฝึกความมีเหตุมีผล รู้จักความพอประมาณ	4.093	0.806	มาก
2. การบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือน ได้ เห็นภาพรวมว่าตนเองและครอบครัวมีรายละเอียดใน รายรับและรายจ่ายเท่าไร และจากแหล่งใด	3.644	1.116	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
3. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้มีเงินออมสูงขึ้น และเกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่หรือจัดหามาให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด	3.425	1.278	มาก
4. การทำบัญชีครัวเรือน จะต้องมีการเก็บข้อมูล รายรับ และรายจ่าย ที่ถูกต้อง	3.964	0.862	มาก
รวม	3.781	0.827	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.781$, S.D. = 0.827) ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผน บริหารการเงิน เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาตนเอง ได้ฝึกความมีเหตุมีผล รู้จักความพอประมาณ ($\bar{x} = 4.093$, S.D. = 0.806) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือน จะต้องมีการเก็บข้อมูล รายรับและรายจ่าย ที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 3.964$, S.D. = 0.862) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้มีเงินออมสูงขึ้น และเกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่หรือจัดหามาให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด ($\bar{x} = 3.425$, S.D. = 1.278) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. การทำบัญชีครัวเรือนของท่าน ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน	3.949	0.791	มาก
2. การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้สามารถลำดับความสำคัญของรายรับ รายจ่าย	3.808	0.958	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
3. การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน สามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น	3.808	0.790	มาก
4. การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มีเงินออมมากขึ้น	4.006	0.813	มาก
รวม	3.893	0.803	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.893$, S.D. = 0.803) ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มีเงินออมมากขึ้น ($\bar{x} = 4.006$, S.D. = 0.813) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือนของท่าน ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ($\bar{x} = 3.949$, S.D. = 0.791) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้สามารถลำดับความสำคัญของรายรับ รายจ่าย ($\bar{x} = 3.808$, S.D. = 0.958) อยู่ในระดับมาก และการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน สามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น ($\bar{x} = 3.808$, S.D. = 0.9790) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ได้รับรู้ถึงรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน	3.991	0.785	มาก
2. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจระบบบัญชี และจัดการรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน	4.009	0.792	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
3. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการชำระหนี้ได้ ตรงตามเวลาที่กำหนด	3.994	0.824	มาก
4. ความรู้ที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้ท่าน สามารถวางแผนการออมเงินในอนาคตได้	4.045	0.772	มาก
รวม	4.010	0.762	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการ
ทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 4.010$, S.D. = 0.762) ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบ
แบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้ท่านสามารถวางแผน
การออมเงินในอนาคตได้ ($\bar{x} = 4.045$, S.D. = 0.7626) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำ
บัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจระบบบัญชี และจัดการรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน ($\bar{x} = 4.009$, S.D.
= 0.792) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ได้รับรู้ถึงรายรับและรายจ่ายของ
ครัวเรือน ($\bar{x} = 3.991$, S.D. = 0.785) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการ
ส่งเสริมและสนับสนุน

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีการประชาสัมพันธ์การทำบัญชีครัวเรือนในชุมชนของ ท่านเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงใน อนาคต	4.048	0.770	มาก
2. ในชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้มีฝึกรวมความรู้ เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นการวางแผนทาง การเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	4.051	0.783	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
3. การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดปัญหาการขาดสภาพคล่อง ทางการเงินของตนเองและครอบครัว	4.018	0.798	มาก
4. การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดวิกฤตหนี้สิน โดยการ จัดการรายรับ-รายจ่ายให้มีความสมดุล	3.910	1.047	มาก
รวม	4.007	0.712	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการ
ทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($\bar{x} = 4.007$, S.D. = 0.712) ในระดับมาก โดย
พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ในชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้มีฝึกรวมความรู้
เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นการวางแผนทางการเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ($\bar{x} =$
4.051, S.D. = 0.783) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์การทำบัญชีครัวเรือนใน
ชุมชนของท่านเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ($\bar{x} = 4.048$, S.D. = 0.770) อยู่
ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินของ
ตนเองและครอบครัว ($\bar{x} = 4.018$, S.D. = 0.798) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรับรู้ถึงรายรับ
รายจ่ายที่แท้จริง ด้านการเก็บออมเงิน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ และด้านการควบคุม
ค่าใช้จ่าย นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางแสดงเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 19 – 21 ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม

การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง	3.872	0.615	มาก
ด้านการเก็บออมเงิน	3.920	0.612	มาก
ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน	3.999	0.622	มาก
ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน	3.984	0.617	มาก
รวม	3.944	0.589	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.944$, S.D. = 0.589) โดยพบว่า มีการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน ($\bar{x} = 3.999$, S.D. = 0.622) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน ($\bar{x} = 3.984$, S.D. = 0.617) อยู่ในระดับมาก ด้านการเก็บออมเงิน ($\bar{x} = 3.920$, S.D. = 0.612) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง ($\bar{x} = 3.872$, S.D. = 0.615) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ และรายจ่าย	3.719	0.936	มาก
2. ทราบรายละเอียดจำนวนเงินของรายรับ และรายจ่ายของ ครัวเรือน	3.817	0.883	มาก
3. สามารถแยกรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือนได้	3.892	0.791	มาก
4. รับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน	3.778	0.890	มาก
รวม	3.802	0.615	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.802$, S.D. = 0.063) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ สามารถแยกรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือนได้ ($\bar{x} = 3.892$, S.D. = 0.791) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทราบรายละเอียดจำนวนเงินของรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือน ($\bar{x} = 3.817$, S.D. = 0.883) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ และรายจ่าย ($\bar{x} = 3.719$, S.D. = 0.936) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีเงินเหลือเพื่อการเก็บออมไว้ในอนาคต	3.979	0.861	มาก
2. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย	3.563	1.115	มาก
3. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายรับหรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้	3.763	0.950	มาก
4. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น และมีความสุข	3.419	1.185	มาก
รวม	3.681	0.612	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.681$, S.D. = 0.612) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครัวเรือนมีเงินเหลือเพื่อการเก็บออมไว้ในอนาคต ($\bar{x} = 3.979$, S.D. = 0.861) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายรับหรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ($\bar{x} = 3.763$, S.D. = 0.950) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น และมีความสุข ($\bar{x} = 3.419$, S.D. = 1.185) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. บัญชีครัวเรือนช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและรักษาเครดิต ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย	3.769	0.922	มาก
2. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านสามารถวางแผนชำระหนี้ ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด	3.467	1.316	มาก
3. บัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการหนี้สินที่จัดหามา แบ่งสันปันส่วน ใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม และให้คุ้มค่างับภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น	3.617	1.072	มาก
4. สามารถนำสมุดบัญชีครัวเรือน ไปเป็นส่วนหนึ่งในการ พิจารณาสินเชื่อเพื่อนำมาบริหารจัดการสภาพคล่อง	3.530	1.130	มาก
รวม	3.596	0.622	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.596$, S.D. = 0.622) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและรักษาเครดิต ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ($\bar{x} = 3.769$, S.D. = 0.922) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ บัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการหนี้สินที่จัดหามา แบ่งสันปันส่วน ใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม และให้คุ้มค่างับภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 3.617$, S.D. = 1.072) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านสามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 3.467$, S.D. = 1.316) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ทราบรายละเอียดค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิตที่ใช้ในการทำ ทัศนกรรมในครัวเรือน	3.575	1.125	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
2. ทราบถึงสัดส่วนของต้นทุนผลิตต่อกำไรในสินค้าหัตถกรรม ในครัวเรือน	3.766	0.974	มาก
3. สามารถวิเคราะห์ต้นทุนผลิตสินค้าและกำไร โดยนำมาจาก รายละเอียดการจัดทำบัญชี และนำไปใช้วางแผนจัดสรร ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับครัวเรือน	3.826	0.866	มาก
4. การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ต่อการควบคุมค่าใช้จ่าย และต้นทุนการผลิตของครัวเรือน	3.635	0.976	มาก
รวม	3.701	0.617	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.701$, S.D. = 0.617) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการทำบัญชีครัวเรือน มากที่สุดคือ สามารถวิเคราะห์ต้นทุนผลิตสินค้าและกำไร โดยนำมาจากรายละเอียดการจัดทำบัญชี และนำไปใช้วางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับครัวเรือน ($\bar{x} = 3.826$, S.D. = 0.866) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทราบถึงสัดส่วนของต้นทุนผลิตต่อกำไรในสินค้าหัตถกรรมในครัวเรือน ($\bar{x} = 3.766$, S.D. = 0.974) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการควบคุมค่าใช้จ่าย และต้นทุนการผลิตของครัวเรือน ($\bar{x} = 3.635$, S.D. = 0.976) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4.4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม

ตารางที่ 24 แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.665	.124		13.391	.000		
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X_1)	.028	.078	.039	.359	.720	.118	8.441
ด้านการรับรู้ (X_2)	-.054	.087	-.073	-.613	.540	.101	9.934
ด้านทัศนคติ (X_3)	.172	.089	.223	1.944	.053	.109	9.205
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4)	.458	.067	.554	6.791	.000*	.215	4.658

R = 0.728, $R^2 = 0.530$, Adjusted. $R^2 = 0.525$, $SE_{est} = 0.406$, F = 92.838, Sig. = 0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 24 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง ($R = 0.728$) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 53.00 (Adjusted. $R^2 = 0.530$) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.406 ($SE_{est} = 0.406$) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.101 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 9.934 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงถือว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558, น.352-353) โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($B = 0.458$)

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.665 + 0.028 (X_1) - 0.054 (X_2) + 0.172 (X_3) + 0.458 (X_4)$$

(0.720)   (0.540)   (0.053)   (0.000)*

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.039 (X_1) - 0.073 (X_2) + 0.223 (X_3) + 0.554 (X_4)^*$$

โดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการดังนี้

Y	หมายถึง	การจัดทำบัญชีครัวเรือน
X ₁	หมายถึง	ด้านความรู้ความเข้าใจ
X ₂	หมายถึง	ด้านการรับรู้
X ₃	หมายถึง	ด้านทัศนคติ
X ₄	หมายถึง	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง

ตารางที่ 25 แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.007	.095		10.593	.000		
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X ₁)	-.038	.060	-.052	-.644	.520	.118	8.441
ด้านการรับรู้ (X ₂)	-.090	.067	-.118	-1.352	.177	.101	9.934
ด้านทัศนคติ (X ₃)	.412	.068	.511	6.087	.000*	.109	9.205
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X ₄)	.460	.052	.532	8.920	.000*	.215	4.658

R = 0.865, R² = 0.749, Adjusted. R² = 0.746, SE_{est} = 0.310, F = 244.881, Sig. = 0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 25 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง ($R = 0.865$) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 74.60 (Adjusted. $R^2 = 0.746$) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.406 ($SE_{est} = 0.310$) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.101 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 9.934 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงถือว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558, น.352-353)

โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยปัจจัยด้านทัศนคติ ($B = 0.412$) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($B = 0.460$)

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.007 - 0.090 (X_1) - 0.90 (X_2) + 0.412 (X_3) + 0.460 (X_4)$$

$$(0.520) \quad (0.177) \quad (0.000)^* \quad (0.000)^*$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = -0.052 (X_1) - 0.118 (X_2) + 0.511 (X_3)^* + 0.532 (X_4)^*$$

โดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการดังนี้

Y	หมายถึง	การจัดทำบัญชีครัวเรือน
X_1	หมายถึง	ด้านความรู้ความเข้าใจ
X_2	หมายถึง	ด้านการรับรู้
X_3	หมายถึง	ด้านทัศนคติ
X_4	หมายถึง	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน

ตารางที่ 26 แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.213	.110		11.015	.000		
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X_1)	-.004	.069	-.005	-.055	.956	.118	8.441
ด้านการรับรู้ (X_2)	-.097	.077	-.127	-1.252	.211	.101	9.934
ด้านทัศนคติ (X_3)	.246	.078	.306	3.136	.002*	.109	9.205
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4)	.552	.060	.643	9.250	.000*	.215	4.658

R = 0.812, R² = 0.659, Adjusted. R² = 0.655, SE_{est} = 0.360, F = 158.886, Sig. = 0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 26 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง (R = 0.812) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 65.50 (Adjusted. R² = 0.650) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.360 (SE_{est} = 0.360) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.101 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 9.934 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงถือว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558, น.352-353)

โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยปัจจัยด้านทัศนคติ (B = 0.246) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (B = 0.552)

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.213 - 0.004 (X_1) - 0.097 (X_2) + 0.246 (X_3) + 0.552 (X_4)$$

(0.956)   (0.211)   (0.002)*   (0.000)*

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.956 (X_1) - 0.211 (X_2) + 0.002 (X_3)^* + 0.000 (X_4)^*$$

โดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการดังนี้

Y	หมายถึง	การจัดทำบัญชีครัวเรือน
X ₁	หมายถึง	ด้านความรู้ความเข้าใจ
X ₂	หมายถึง	ด้านการรับรู้
X ₃	หมายถึง	ด้านทัศนคติ
X ₄	หมายถึง	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้

ตารางที่ 27 แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.486	.129		11.554	.000		
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X ₁)	.096	.081	.128	1.186	.236	.118	8.441
ด้านการรับรู้ (X ₂)	-.006	.090	-.007	-.064	.949	.101	9.934
ด้านทัศนคติ (X ₃)	.122	.092	.149	1.328	.185	.109	9.205
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X ₄)	.439	.070	.503	6.294	.000*	.215	4.658

R = 0.741, R² = 0.550, Adjusted. R² = 0.544, SE_{est} = 0.420, F = 100.367, Sig. = 0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง ($R = 0.741$) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 54.40 (Adjusted. $R^2 = 0.544$) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.420 ($SE_{est} = 0.420$) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.101 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 9.934 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงถือว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558, น.352-353)

โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($B = 0.439$)

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.486 + 0.096 (X_1) - 0.006 (X_2) + 0.122 (X_3) + 0.439 (X_4)$$

(0.236)   (0.949)   (0.185)   (0.000)*

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.128 (X_1) - 0.007 (X_2) + 0.149 (X_3) + 0.503 (X_4)^*$$

โดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการดังนี้

Y	หมายถึง	การจัดทำบัญชีครัวเรือน
X_1	หมายถึง	ด้านความรู้ความเข้าใจ
X_2	หมายถึง	ด้านการรับรู้
X_3	หมายถึง	ด้านทัศนคติ
X_4	หมายถึง	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 28 แสดงการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.628	.136		12.008	.000		
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X_1)	.010	.085	.014	.123	.902	.118	8.441
ด้านการรับรู้ (X_2)	.071	.095	.093	.751	.453	.101	9.934
ด้านทัศนคติ (X_3)	.098	.097	.121	1.013	.312	.109	9.205
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4)	.431	.073	.497	5.858	.000*	.215	4.658

R = 0.701, R² = 0.491, Adjusted. R² = 0.485, SE_{est} = 0.443, F = 79.257, Sig. = 0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 28 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง (R = 0.701) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 48.50 (Adjusted. R² = 0.485) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.406 (SE_{est} = 0.443) มีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.101 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 9.934 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดจึงถือว่าไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา, 2558, น.352-353)

โดยปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (B = 0.431)

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$Y = 1.628 + 0.010 (X_1) - 0.071 (X_2) + 0.098 (X_3) + 0.431 (X_4)$$

(0.902)   (0.453)   (0.312)   (0.000)*

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.014 (X_1) - 0.093 (X_2) + 0.121 (X_3) + 0.073 (X_4)^*$$

โดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการดังนี้

Y	หมายถึง	การจัดทำบัญชีครัวเรือน
X ₁	หมายถึง	ด้านความรู้ความเข้าใจ
X ₂	หมายถึง	ด้านการรับรู้
X ₃	หมายถึง	ด้านทัศนคติ
X ₄	หมายถึง	ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” จากผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 183 คน (ร้อยละ 54.79) มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 147 คน (ร้อยละ 44.01) มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 120 คน (ร้อยละ 35.93) มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน จำนวน 140 คน (ร้อยละ 41.92) มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 154 คน (ร้อยละ 46.11) รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 118 คน (ร้อยละ 35.33) ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 50,001 - 100,000บาท จำนวน 177 คน (ร้อยละ 52.99) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือน 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 108 คน (ร้อยละ 32.34) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ จำนวน 200 คน (ร้อยละ 59.88) และพบว่า มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐ จำนวน 229 คน (ร้อยละ 68.56)

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.795$, S.D.= 0.776) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.781$, S.D.= 0.827) ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจที่ว่า การทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผน บริหารการเงิน เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาตนเอง ได้ฝึกความมีเหตุผล รู้จักความพอประมาณ ($\bar{x} = 4.093$, S.D.= 0.806) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือน จะต้องมีการเก็บข้อมูล รายรับและรายจ่าย ที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 3.964$, S.D.= 0.862) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้มีเงินออมสูงขึ้น และเกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่หรือจัดหาให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด ($\bar{x} = 3.425$, S.D.= 1.278) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ด้านการรับรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.728$, S.D.= 0.803) ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการรับรู้การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มีเงินออมมากขึ้น ($\bar{x} = 4.006$, S.D.= 0.813) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือนของท่าน ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ($\bar{x} = 3.949$, S.D.= 0.791) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้สามารถลำดับความสำคัญของรายรับ รายจ่าย ($\bar{x} = 3.808$, S.D.= 0.958) อยู่ในระดับมาก และการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน สามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น ($\bar{x} = 3.808$, S.D.= 0.9790) อยู่ในระดับมาก

3. ด้านทัศนคติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 3.7861$, S.D.= 0.762) ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีทัศนคติที่ว่า ความรู้ที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือน จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการออมเงินในอนาคตได้ ($\bar{x} = 4.045$, S.D.= 0.7626) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจระบบบัญชี และจัดการรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน ($\bar{x} = 4.009$, S.D.= 0.792) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ได้รับรู้ถึงรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน ($\bar{x} = 3.991$, S.D.= 0.785) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($\bar{x} = 3.908$, S.D.= 0.712) ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนเห็นว่า ในชุมชนของท่านมีการ

ส่งเสริมให้มีฝึกรวมความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นการวางแผนทางการเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ($\bar{x} = 4.051$, S.D.= 0.783) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์การทำบัญชีครัวเรือนในชุมชนของท่านเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ($\bar{x} = 4.048$, S.D.= 0.770) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินของตนเองและครอบครัว ($\bar{x} = 4.018$, S.D.= 0.798) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนพบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.944$, S.D.= 0.617) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า

1. ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.872$, S.D.= 0.615) โดยพบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถแยกรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือนได้ ($\bar{x} = 3.892$, S.D.= 0.791) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทราบรายละเอียดจำนวนเงินของรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือน ($\bar{x} = 3.817$, S.D.= 0.883) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ และรายจ่าย ($\bar{x} = 3.719$, S.D.= 0.936) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ด้านการเก็บออมเงิน พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.920$, S.D.= 0.612) โดยพบว่า การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครัวเรือนมีเงินเหลือเพื่อการเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต ($\bar{x} = 3.979$, S.D.= 0.861) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายรับหรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ($\bar{x} = 3.763$, S.D.= 0.950) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น และมีความสุข ($\bar{x} = 3.419$, S.D.= 1.185) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.999$, S.D.= 0.622) โดยพบว่า การทำบัญชีครัวเรือนช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและรักษาเครดิต ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ($\bar{x} = 3.769$, S.D.= 0.922) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ บัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการหนี้สินที่จัดหามา แบ่งสันปันส่วน ใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม และให้ค้ำค้ำกับภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 3.617$, S.D.= 1.072) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านสามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด ($\bar{x} = 3.467$, S.D.= 1.316) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

4. ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.984$, S.D.= 0.617) โดยพบว่า

การทำบัญชีครัวเรือนสามารถวิเคราะห์ต้นทุนผลิตสินค้าและกำไร โดยนำมาจากรายละเอียดการจัดทำบัญชี และนำไปใช้วางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับครัวเรือน ($\bar{x} = 3.826$, S.D.= 0.866) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทราบถึงสัดส่วนของต้นทุนผลิตต่อกำไรในสินค้า หัตถกรรมในครัวเรือน ($\bar{x} = 3.766$, S.D.= 0.974) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการควบคุมค่าใช้จ่าย และต้นทุนการผลิตของครัวเรือน ($\bar{x} = 3.635$, S.D.= 0.976) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลาง รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 334 คน พบว่าผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.79 มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 44.01 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 35.93 มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 41.92 มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 46.11 รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 35.33 ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 50,001

- 100,000 บาท ร้อยละ 52.99 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการทำบัญชีครัวเรือน 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 32.34 โดยกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ร้อยละ 59.88 และพบว่า มีแหล่งที่มาของการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐ ร้อยละ 68.56 ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

1. การจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.944$, S.D. = 0.617) หมายความว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้สามารถควบคุม วิเคราะห์การใช้จ่าย และการลงทุน จึงทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมองเห็นตัวเลขรายรับรายจ่าย และเห็นความสำคัญของการวางแผนการเงินในการจัดการรายจ่ายให้สอดคล้องกับรายได้ พร้อมทั้งสร้างวินัย และฝึกการออมให้แก่คนในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา อังโศภณกิจ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่า การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับ ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สายสมร สังข์เมฆ (2559) ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา ที่พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอธิบายได้ดังนี้

1.1 ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.872$, S.D. = 0.615) หมายความว่า การทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ที่ให้ทราบถึงรายรับรายจ่ายและต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ และสามารถวางแผนเพิ่มรายได้และลดต้นทุนเพื่อการมีผลกำไรเพิ่มขึ้นในอนาคต ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้านเกณฑ์รายรับ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเก็บออมเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.920$, S.D. = 0.612) หมายความว่า การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนเกิดการยอมรับและเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีสามารถนำไปใช้วางแผนการเงินในครัวเรือน และสามารถประมวลผลรายรับและรายจ่ายเพื่อนำข้อมูลมาบริหารจัดการควบคุมพฤติกรรมค่าใช้จ่ายได้ ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น และมีหนี้สินลดลง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้านการออมเงิน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.999$, S.D. = 0.622) หมายความว่า การทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถรักษาระดับการบริโภคไม่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคของครัวเรือน รวมถึงสามารถใช้เพื่อควบคุมการก่อหนี้ของครัวเรือนไม่ให้สูงเกินไปและช่วยในการบริหารภาระหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้ ทำให้การเป็นหนี้กระทบต่อการดำเนินชีวิตและดำเนินธุรกิจ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร สังข์เมฆ (2559) ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา ที่พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ด้านการชำระหนี้สินของครัวเรือน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.984$, S.D. = 0.617) หมายความว่า การทำบัญชีครัวเรือนทำให้รู้จักการประมาณตนเอง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสติในการดำเนินชีวิต ซึ่งการวางแผนที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีการจดบันทึกข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาหาวิธีการเพิ่มรายรับ และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้เกิดความพอดี ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมยุตชนก นิลมณี (2558) งานวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ที่พบว่า มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว ในระดับมาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.795$, S.D. = 0.776) กล่าวคือ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีการวางแผนก่อนการใช้จ่าย จึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของตนเองได้ ว่าอะไรที่ใช้จ่ายไปในสิ่งที่ฟุ่มเฟือย ควรจะลดค่าใช้จ่ายส่วนไหนลงบ้าง ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจึงสามารถวางแผนการใช้จ่ายของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกษตรกรได้รู้จักสถานะทางการเงินของตนเอง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จันทนนท์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จินตนา จันทนนท์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอธิบายได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.781$, S.D. = 0.827) ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ความรู้ความเข้าใจการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากจุดประสงค์ของบัญชีครัวเรือนเบื้องต้นก็คือการได้รู้จักตัวเอง และสามารถนำบัญชีครัวเรือนที่ผ่านมามาพิจารณาว่า รายรับและรายจ่ายมีความสมดุลกันหรือไม่ โดยเฉพาะครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องหนี้สิน จึงทำให้ผู้ทำบัญชีครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือนอย่างแท้จริง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา อิงไพบูลย์กิจ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรด้านความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการรับรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.728$, S.D. = 0.803) ในระดับมาก ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนรับรู้ว่าการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้สามารถลำดับความสำคัญของรายรับและรายจ่าย ทำให้ครอบครัวมีวินัยทางการเงินสามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้ และทำให้มีเงินออมมากขึ้นด้วย ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ จิตต์วัฒนา (2555) การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้การปฏิบัติการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับมาก และมี

ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านทัศนคติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติ ($\bar{x} = 3.7861$, S.D. = 0.762) ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบจำนวนที่ใช้จ่ายในแต่ละวันการบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการชำระหนี้ได้ตรงเวลา และสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและเป็นกำลังใจในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัวมากขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จันทนนท์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ($\bar{x} = 3.908$, S.D. = 0.712) ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ การรณรงค์ส่งเสริมสนับสนุนถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนก็จะสามารถวางแผนการชำระหนี้และการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนเกิดวินัยในการใช้จ่าย และเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการออม อันจะเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร สังข์เมฆ (2559) ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ อยู่ในระดับมาก

3.ผลการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ความสำคัญกับการทำบัญชีครัวเรือนทำให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจและประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน ส่งผลให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถลำดับความสำคัญของรายจ่ายและสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย และรู้จักการออมเงิน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัฏญา ชัยวิฑู (2554) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน ส่งผลต่อ

พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตามในสมมุติฐานที่ 1 ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ และด้านทัศนคตินั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย พิมพรัก พุ่มเจริญ (2559) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับและรายจ่ายที่เหมาะสม เกษตรกรกลุ่มที่ไม่มีการจัดทำบัญชีพบว่าสาเหตุหลักที่ไม่จัดทำบัญชี เกษตรกรได้เชื่อมั่นตนเองว่าจะสามารถบริหารเงินได้โดยไม่ต้องจัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะเนื่องจากรายรับและรายจ่ายเป็นรายการที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เป็นกิจวัตรประจำวันแล้วยังรวมถึงการที่เกษตรกรไม่สามารถนำผลที่บันทึกมาใช้เกิดประโยชน์ สิ่งนี้ถือเป็นปัจจัยที่ได้ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือเกิดการล้มเลิกในการทำบัญชีครัวเรือน และถึงจะมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี รู้วิธีการจัดบันทึก บอกได้ถึงประโยชน์ของการจัดทำ แต่ปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เช่นเดียวกับวุฒิการศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี ถ้าต้องการให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้น ต้องมีหน่วยงานต่างทำการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดทำบัญชีอย่างครบวงจร มีการสร้างเป้าหมายที่สามารถจับต้องได้และเห็นผลในระยะสั้น การติดตามและช่วยเหลือกรณีที่เกษตรกรมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำ

3.2 สมมุติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการจัดฝึกอบรมให้กับประชาชนในชุมชนได้มีความรู้ที่ถูกต้อง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ส่งเสริมอบรมให้ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ชุมชนหันมาสนใจและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้งในส่วนของตนเองและครอบครัวให้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพแก่ประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จันทนนท์ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติ ส่งผลเชิงบวกต่อการ จัดทำบัญชีครัวเรือนในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตามในสมมุติฐานที่ 2 ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการรับรู้ ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านรับรู้ถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย อรทัย ดุษฎีดาเกิง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง

ทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน และทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้มีทัศนคติที่ดีในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และได้ทราบถึงประโยชน์ในการจัดทำ แต่พบปัญหาว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน และยังมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละวันมาก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีได้อย่างสม่ำเสมอ และแหล่งข้อมูลยังไม่มากพอจากภาครัฐและเอกชนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชี และเกษตรกรคิดว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเสียเวลา โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้อย่างต่อเนื่องและอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่พบระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3.3 สมมติฐานที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_3) และปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำบัญชีครัวเรือนและการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนจากหน่วยงานรัฐ เป็นการกระตุ้นให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ในการจัดบันทึกรายรับรายจ่ายทำให้รู้ถึงสถานะทางการเงินของตนเอง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ชัยวิชู (2554) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับเงินออมต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และมีความสอดคล้องกับ นัฐกานต์ ทิพย์โสทธิ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือน และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติมีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับข้างมาก ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยย่อยตามลำดับมากถึงน้อย โดยทัศนคติคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิต ทัศนคติด้านมีเงินออมเพิ่มขึ้นเมื่อครอบครัวได้จัดทำบัญชีครัวเรือน ทัศนคติคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยวางแผนการออมเงินของครอบครัวในอนาคต ด้านความรู้ความเข้าใจของการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับกลาง ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ได้แก่ ความเข้าใจในขั้นตอนของการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยได้รับการอบรมจากหน่วยงานของรัฐ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตามในสมมติฐานที่ 3 ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านการรับรู้ ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการเก็บออมเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย ภาวินีย์ ธนาอนวัช (2556) ศึกษาเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชีวิตที่เพียงพอ จากการศึกษาพบว่า ผลของความคิดเห็นในระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ได้อยู่ในระดับปานกลางคิด ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความรู้ที่ได้มา และประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นได้ช่วยในการวางแผนการออมของท่านในอนาคตได้มากที่สุด ลำดับรองลงมาเมื่อครอบครัวได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน ครอบครัวจะมีเงินออมมาก ด้านทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะนำมาช่วยในการวางแผนการออมเงิน และมีเงินออมมากขึ้น

3.4 สมมติฐานที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความสามารถในการชำระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ชุมชนมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผนการออมของตนเองและครอบครัวได้ จึงทำให้แต่ละครอบครัวลำดับความสำคัญของรายจ่ายในแต่ละวันว่ามีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญเพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออม และสามารถวางแผนการชำระหนี้สินโดยไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิต ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ชัยวิชู (2554) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตามในสมมติฐานที่ 4 ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ และด้านทัศนคตินั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการชำระหนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งจากการศึกษางานวิจัย ญัฐภัทร คาสิ่งหังษ์ และ สุภาภรณ์ พวงชมพู (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนชำระหนี้ขอเกษตรกรรายย่อยด้วยบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษา ลูกค้าเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางหล่อ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อศึกษารูปแบบการจัดทำการจัดทำบัญชีครัวเรือนของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นเกษตรกร ผลศึกษาพบว่า ลูกค้าเกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3 รูปแบบ 1.การจัดทำบัญชีครัวเรือน 2-3 วันครั้ง 2.จัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำวัน 3.จัดทำบัญชีครัวเรือนทุกสัปดาห์ และมีข้อเสนอแนะ ด้านปัญหาอุปสรรคในการวางแผนทางการเงินด้วยบัญชีครัวเรือนของลูกค้าเกษตรกร ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้เสียเวลา มีความยุ่งยาก และการไม่สามารถบันทึกรายการได้เนื่องจากการมีปัญหาในเรื่องการ

เขียนหนังสือ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ อ.ก.ส. ควรเข้าไปให้ ความรู้และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

3.5 สมมติฐานที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน (X_4) มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ผู้จัดทำบัญชีรู้จักการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น จึงเป็นการสร้างพื้นฐานความพอมีพอกินพอใช้ และส่งผลให้เกิดการวางแผนทางการเงินและสามารถลดภาระหนี้สินโดยการจัดการรายจ่ายให้สมดุล ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซอร์รี่ ณ พระนคร (2557) ได้กล่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการทำบัญชีครัวเรือนไว้ว่า ความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนจำเป็นต้องมีนโยบายการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยองค์กรของรัฐ รัฐบาลจำเป็นต้องมีกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อช่วยเสริมสร้างความมีวินัยการใช้จ่ายภายในครอบครัว ชุมชน การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้ได้ผลลัพธ์ ได้แก่ ครอบครัวมีความรักความผูกพัน และความซื่อสัตย์ต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้ภาคสังคมมีความน่าอยู่มีความรักความสามัคคี ความปรองดองขึ้นภายในสังคมอย่างยั่งยืน และเป็นการต่อยอดการจัดทำบัญชีต้นทุนเพื่อประกอบอาชีพ ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถวิเคราะห์การลงทุนในอาชีพที่คิดว่าจะมีความเสี่ยงหรือใช้ประเมิน วางแผน กับอาชีพที่ทำอยู่ที่จะไม่ได้รับคืนเงินทุนหรือกำไรที่เหมาะสม เพื่อวิเคราะห์ว่าสมควรลงทุนหรือควรที่จะหลีกเลี่ยงการลงทุนนั้น ทำให้เกิดความตระหนักถึงการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับ พิมพรัถ พุ่มเจริญ (2559) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่เหมาะสม ที่พบว่า การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถติดตามและวางแผนการใช้จ่าย ควบคุมต้นทุนการผลิต ตลอดจนทราบถึงรายจ่ายไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่สามารถลดลงเพื่อให้มีเงินออมที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ที่มีอยู่ของเกษตรกรได้

อย่างไรก็ตามในสมมติฐานที่ 5 ผลการวิจัยยังพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ และด้านทัศนคตินั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องงานวิจัย อรทัย ดุษฎีดาเกิง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้มีทัศนคติที่ดีในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และได้ทราบถึงประโยชน์ในการจัดทำ แต่พบปัญหาว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน และยังมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละวันมาก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถ

จัดบันทึกบัญชีได้อย่างสม่ำเสมอ และแหล่งข้อมูลยังไม่มากพอจากภาครัฐและเอกชนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชี และเกษตรกรคิดว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเสียเวลา โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้อย่างต่อเนื่องและอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่พบระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ผลการศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” ผู้ศึกษาขอเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลจากการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. กลุ่มศิลปินหัตถกรรมควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน ควบคู่กับการส่งเสริมอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มศิลปินหัตถกรรมผู้สนใจการทำบัญชีครัวเรือนให้มีความถูกต้องเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย และควบคุมต้นทุนต้นทุนการผลิต ตลอดจนทราบถึงรายจ่ายไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่สามารถลดลงเพื่อให้มีเงินออมที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ที่มีอยู่ของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง

2. กลุ่มศิลปินหัตถกรรมควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตาม และคอยดูแลส่งเสริมให้กลุ่มศิลปินหัตถกรรมเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้อง และเห็นถึงผลประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน

3. ควรให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลางอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลางมีวินัยทางการเงิน และสามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น

4. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเสริมสร้าง องค์กรความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนให้กับกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง เพื่อให้เข้าใจวิธีการควบคุมค่าใช้จ่าย รู้จักการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และช่วยให้สถานการณ์การเงินของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลางดีขึ้น

5. ควรวางแผนทางส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลางเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด ควรมีการนำเสนอ

ขั้นตอน การปฏิบัติและวิธีการที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการใช้บัญชีครัวเรือนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น สามารถรู้รายรับรายจ่าย รู้ต้นทุนอาชีพได้ทันเวลา และจะได้ช่วยกำหนดรูปแบบการบันทึกบัญชีที่เหมาะสมตรงตามความต้องการ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มหัตถกรรมในเขตภาคกลางเกิดความสนใจการทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษารound ต่อไป เนื่องจากการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามนั้นไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้มากนัก ดังนั้น หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะให้มีการต่อยอดการทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เพราะจะทำให้งานวิจัยมีหลากหลายมุมมองและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กิติพัฒน์ ล้อมฉิมพลี. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี**. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- เกรียงไกร ศิลปรัศมี. (2558). **การศึกษาของค้ประกอบการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลบางชัน อำเภอบางชัน จังหวัดนครราชสีมา**. สารนิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี. (2558). **โครงการคนรุ่นใหม่ใส่ใจบัญชีครัวเรือน**. สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2559). **การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชรินทร์ ศรีวิฑูรย์. (2559). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญชี**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- เซอร์ ฌ วรรณคร. (2557). **ความเกี่ยวข้องของเศรษฐกิจพอเพียงกับบัญชีครัวเรือน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 กรมวิชาการเกษตร.
- ไชยา ทองด้อย. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐภัทร คาสิ่งห้วงษ์. (2558). **การวางแผนชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยด้วยบัญชีครัวเรือนกรณีศึกษาลูกค้าเกษตรกรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาอ่างทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู**. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 10(15), 13-23.
- دنุพล วิเชียร. (2559). **ประสิทธิผลในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 10(1), 295-311.
- ต่อศักดิ์ จิตต์วัฒนา. (2555). **การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลบ้านนา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง**. วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา ระยอง.

- ธรรณูชนก นิลมณี. (2558). การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี.
- ธานินทร์ อุดมศรี. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในตำบลหารแก้ว อำเภอหางตงจังหวัด เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. (2550). บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(15), 25 – 29.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นัฐกานต์ ทิพย์โสสถิ. (2559). ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ของประชาชนในการทำบัญชีครัวเรือนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. วารสารวิชาการ, 1(1), 941-952.
- ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (2562). แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีได้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ผกามาศ มูลวันดี. (2559). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของเกษตรกรบ้านหนองตาไก่ ตำบลลุมพุก อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 11(2), 26-40.
- พิมพ์รัก พุ่มเจริญ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่เหมาะสม. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทรา เรื่องสินปัญญา. (2552). พฤติกรรมการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 1, 69-74.
- ภาวินีย์ ธนาอนวัช. (2556). บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อชีวิตที่เพียงพอ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 7. (2560). ยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2562). วิเคราะห์เศรษฐกิจภาคครัวเรือนไทย. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารไทยพาณิชย์.

- สนธิญา สุวรรณราช. (2552). ผลกระทบของความรู้ความเข้าใจทัศนคติการส่งเสริมสนับสนุนและปัญหาอุปสรรคที่มีต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของสมาชิก การศึกษาเชิงประจักษ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนทิพย์ช้าง ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง. วารสารทางวิชาการ ,15(2), 151-159.
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2546). การทำบัญชีครัวเรือน. กรุงเทพฯ: สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย.
- สรา ชื่นโชคสันต์. (2563). หนี้สินครัวเรือนไทยข้อเท็จจริงที่ได้จาก BOT-Nielsen Household Financial Survey. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สารสมร สังข์เมฆ. (2559). การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 1(3), 26-35.
- สำนักงานสนับสนุนกองทุนงานวิจัย. (2552). บัญชีครัวเรือน เปลี่ยนชีวิต เรื่องจริง. กรุงเทพฯ: เกลโล่การพิมพ์.
- สุกัญญา ชัยวิชู. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการจัดทำบัญชีประชากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์วาสุกรี.
- อรทัย ดุษฎีดำเกิง. (2557). ทัศนคติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อารยา อิงไพบูลย์กิจ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสุรินทร์.

Bibliography

- Bloom, Benjamin S. (1971). **Hand Book on Formative and Summative. Evaluation of Student Learning**. New York: McGraw – Hill Book.
- Carnegie, Garry and Stephen, P.Walker. (2007). **Household Accounting in Australia**. Retrieved April 1, 2020, from http://www.researchgate.net/publication/227428824_Household_accounting_in_Australia_Prescription
- Hinkle, D.E., William, W., and Stephen, G. J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. (4th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Rahmah, Ismail. (2012). **The relationship between income, expenditure and household savings in Peninsular Malaysia**. Retrieved April 1, 2020, from <http://www.majcafe.com/wp-content/uploads/2018/04/artikel-11-2012>
- Vidisha, Gunesh Ramlugun. (2012). **An Evaluation of Household Accounting in Mauritius**. Retrieved April 1, 2020, from <http://www.macrothink.org/journal/index.php/ijafr/article/view/9840>
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.
- Kelman, Herbert C. (1967). **Human use of human subjects: The problem of deception in social psychological experiments**. Retrieved April 1, 2020, from <https://psycnet.apa.org/record/1967-03722-001>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของ
เครื่องมือวิจัย

ที่ คบช.0105/026

10 เมษายน 2563

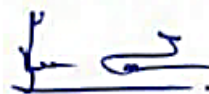
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. ธนกร ตีระณะประกิจ

ด้วยนักศึกษา นางสาวแสงเดือน อยู่เกิด รหัสนักศึกษา 62500649 หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” โดยมี อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ขอความ อนุเคราะห์จาก ดร. ธนกร ตีระณะประกิจ ตำแหน่ง กรรมการผู้จัดการ บริษัท พีวเจอร์ ฟอ์เวิร์ด แอคเคาน์ติ้ง จำกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้เพื่อ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ทางหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านจึงเรียนขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)
คณบดีคณะบัญชี

ผู้ประสานงาน : อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม (ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต)
โทรศัพท์ 0-2579-1111 ต่อ 2374

ที่ คบช.0105/026

10 เมษายน 2563

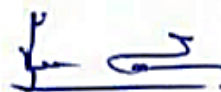
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณทศวรรษ สีแสง

ด้วยนักศึกษา นางสาวแสงเดือน อยู่เกิด รหัสนักศึกษา 62500649 หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปินหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” โดยมี อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ใคร่ขอความ อนุเคราะห์จาก คุณทศวรรษ สีแสง หัวหน้าวิเคราะห์สินเชื่อ ธนาคารกรุงไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้เพื่อ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ทางหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านจึงเรียนขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)
คณบดีคณะบัญชี

ผู้ประสานงาน : อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม (ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต)
โทรศัพท์ 0-2579-1111 ต่อ 2374

ที่ คบช.0105/026

10 เมษายน 2563

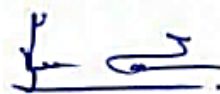
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณปิยะวัฒน์ จันลา

ด้วยนักศึกษา นางสาวแสงเดือน อยู่เกิด รหัสนักศึกษา 62500649 หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง” โดยมี อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ใคร่ขอความ อนุเคราะห์จาก คุณปิยะวัฒน์ จันลา ตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัท ภูกะเหรียญฟาร์ม จำกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้เพื่อ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ทางหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านจึงเรียนขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์)
คณบดีคณะบัญชี

ผู้ประสานงาน : อาจารย์ชลิต ผลอินทร์หอม (ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต)
โทรศัพท์ 0-2579-1111 ต่อ 2374

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง”

คำชี้แจง : การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง และสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมให้ครัวเรือนในกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตพื้นที่ภาคกลางเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้จัดทำบัญชีครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 30 ปี

( ) 31-40 ปี

( ) 41-50 ปี

( ) มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

( ) ไม่ได้รับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษา/ปวช.

( ) ปริญญาตรี/เทียบเท่า/สูงกว่า

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

( ) มีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน

( ) มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน

( ) มีสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป

5. รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)

( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท

( ) 5,001 - 10,000 บาท

( ) 10,001 - 20,000 บาท

( ) 20,001 - 30,000 บาท

( ) มากกว่า 30,001 บาท

6. รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน)
☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 - 10,000 บาท
☐ 10,001 - 20,000บาท	☐ 20,001 – 30,000 บาท
☐ มากกว่า 30,001 บาท	
7. ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน
-		
--	--
☐ ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 10,001 - 50,000 บาท
☐ 50,001 - 100,000บาท	☐ มากกว่า 100,000 บาท
8. แหล่งที่มาของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
-		
--	--
☐ สินค้าอุปโภค บริโภค	☐ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้
☐ ยานพาหนะ	☐ บ้าน ที่ดิน
☐ อื่น ๆ (ระบุ)	
9. ท่านทำบัญชีครัวเรือนสม่ำเสมอเพียงใด
-		
--	--
☐ ทุกวัน	☐ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์
☐ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ 5 ครั้งต่อสัปดาห์
☐ มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ อื่น ๆ (ระบุ)
10. แหล่งที่มาของการขอสินเชื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
-		
--	--
☐ สถาบันการเงินของรัฐ	☐ ธนาคารพาณิชย์
☐ ธุรกิจทางการเงิน (Non-Bank)	☐ โรงรับจำนำ
☐ แหล่งเงินทุนนอกระบบ	☐ อื่น ๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างให้กับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจ					
1.การทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผน บริหารการเงิน เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาตนเอง ได้ฝึกความมีเหตุมีผล รู้จักความพอประมาณ					
2.การบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ประจำเดือน ได้เห็นภาพรวมว่าตนเองและครอบครัวมีรายละเอียดในรายรับและรายจ่ายเท่าไร และจากแหล่งใด					
3.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นเพื่อให้มีเงินออมสูงขึ้น และเกิดการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่หรือจัดหามาให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด					
4. การทำบัญชีครัวเรือน จะต้องมีการเก็บข้อมูลรายรับและรายจ่าย ที่ถูกต้อง					
ด้านการรับรู้					
1.การทำบัญชีครัวเรือนของท่าน ทำให้ท่านสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน					
2.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านสามารถลำดับความสำคัญของรายรับ รายจ่าย					
3.การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีวินัยทางการเงิน สามารถลดภาระหนี้สินที่มีอยู่ได้เร็วขึ้น					
4.การทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ท่านมีเงินออมมากขึ้น					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านทัศนคติ					
1.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ได้รับรู้ถึงรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน					
2.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจระบบบัญชีและจัดการรายจ่ายที่ไม่จำเป็นต่อครัวเรือน					
3.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการชำหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด					
4.ความรู้ที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการออมเงินในอนาคตได้					
ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน					
1.มีการประชาสัมพันธ์การทำบัญชีครัวเรือนในชุมชนของท่านเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต					
2.ในชุมชนของท่านมีการส่งเสริมให้มีฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเป็นการวางแผนทางการเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว					
3.การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินของตนเองและครอบครัว					
4.การทำบัญชีครัวเรือนช่วยลดวิกฤตหนี้สิน โดยการจัดการรายรับ-รายจ่ายให้มีความสมดุล					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรับรู้รายได้ และรายจ่ายที่แท้จริง					
1.ท่านทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้ และรายจ่าย					
2.ท่านทราบรายละเอียดจำนวนเงินของรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือน					
3.ท่านสามารถแยกรายรับ และรายจ่ายของครัวเรือนได้					
4.ท่านรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน					
ด้านการเก็บออมเงิน					
1.ท่านทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนมีเงินเหลือเพื่อการเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต					
2.ท่านทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย					
3.ท่านทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการเพิ่มรายรับหรือลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้					
4.ท่านทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น และมีความสุข					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความสามารถในการชำระหนี้สิน					
1.บัญชีครัวเรือนช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและรักษาเครดิตของท่านได้ ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย					
2.การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ท่านสามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด					
3.บัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการหนี้สินที่จัดหามา แบ่งสันปันส่วน ใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม และให้คุ้มค่ากับภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น					
4.ท่านสามารถนำสมุดบัญชีครัวเรือน ไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาสินเชื่อเพื่อนำมาบริหารจัดการสภาพคล่อง					
ด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุน					
1.ทราบรายละเอียดค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิตที่ใช้ในการทำหัตถกรรมในครัวเรือน					
2.ท่านทราบถึงสัดส่วนของต้นทุนผลิตต่อกำไรในสินค้าหัตถกรรมในครัวเรือน					
3.สามารถวิเคราะห์ต้นทุนผลิตสินค้าและกำไร โดยนำมาจากรายละเอียดการจัดทำบัญชี และนำไปใช้วางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับครัวเรือน					
4.การทำบัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการควบคุม ค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิต ของครัวเรือนท่าน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมใน
เขตจังหวัดภาคกลาง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ ที่นี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวแสงเดือน อยู่เกิด
วัน เดือน ปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 บัณฑิตบัณฑิต (บช.บ) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	พนักงานบัญชี บริษัท ฟิวชั่น ฟาร์ อีสท์ จำกัด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	301/1010 รามคำแหง68 ถนน สุขุมวิท 3 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10310